

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KYNOLOGIE PŘI ZÁCHRANNÝCH PRACÍCH

Autor práce: Vladimíra Makovičková
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné zprávě
Forma studia: kombinovaná
Vedoucí práce: Ing. Bc. Vladimír Keprt, PhD.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Bc. Vladimíru Keprtovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

MAKOVIČKOVÁ, V. *Kynologie při záchranných pracích : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 80 s. Vedoucí bakalářské práce : Ing. Bc. Vladimíru Kepřt, Ph.D.

Klíčová slova: pes, vyhledávání osob, záchranné práce, záchranářská kynologie

Bakalářská práce dává přehled o historii využití psa člověkem a zejména o možnostech využití psa při záchranných pracích. Pojednává o vlastnostech psa důležitých pro vyhledávání lidí v různém terénu a potřebných schopnostech psůvoda. Popisuje systém organizace dobrovolné záchranářské kynologie v České republice. Zabývá se zařazením záchranných kynologických týmů v Integrovaném záchranném systému, který koordinuje a řídí záchranné práce, na nichž se podle potřeby podílejí. Dotýká se i účasti českých kynologických týmů na mezinárodní pomoci. V závěru práce charakterizuje a hodnotí způsob zapojování kynologů do záchranných akcí.

ABSTRACT

MAKOVIČKOVÁ, V. *Cynology at Rescue Work : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2013. 80 p. Supervisor : Ing. Bc. Vladimíru Kepřt, Ph.D.

Keywords: dog, people search, rescue work, rescue cynology

This bachelor's thesis gives an overview of the history of the use of dogs by people, specifically, the use of dogs in rescue efforts. It discusses the important characteristics of dogs in order to find people in different terrain, as well as the abilities required of the handler. This thesis describes the system of the voluntary cynology organisations in the Czech Republic, and deals with the classification of canine rescue teams in the Integrated Rescue System (IRS). The IRS coordinates and manages the rescue work according to what is needed. This thesis also touches on the participation of Czech canine teams as an international aid. The conclusion characterizes and evaluates the participation of Canine into rescue missions.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA	9
2 VYUŽITÍ PSA V MINULOSTI A SOUČASNOSTI	11
2.1 Pes v historii.....	11
2.2 Pes v současnosti.....	13
3 VLASTNOSTI PSA A JEJICH ROZVOJ	15
4 ZÁCHRANÁŘSKÁ KYNOLOGIE.....	18
4.1 Historie.....	18
4.2 Směry výcviku	19
4.3 Požadavky kladené na psa a psůvoda	21
4.4 Organizace zabývající se záchrannou kynologií v ČR.....	22
4.4.1 Svaz záchranných brigád kynologů ČR.....	22
4.4.2 Kynologická záchranná jednotka ČR.....	23
4.4.3 Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR	24
4.4.4 Hasičský záchranný sbor ČR	24
4.4.5 Policie ČR	26
4.4.6 Armáda ČR	27
4.4.7 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska	27
4.4.8 Horská služba	28
4.4.9 Městská policie.....	29
4.5 Mezinárodní organizace.....	29
4.6 Zkoušky.....	31
4.7 Integrovaný záchranný systém.....	34
4.7.1 Poskytování pomoci do zahraničí	37
4.7.2 Odřad HZS ČR.....	39
4.7.3 Kynologický atest Ministerstva vnitra-GŘ HZS ČR	41
4.7.4 Atest IRO	45
5 NASAZENÍ VYHLEDÁVACÍHO TÝMU DO ZÁCHRANNÉ AKCE.....	47
5.1 Zapojování kynologů do akcí z hlediska práva.....	47
5.2 Nasazení kynologického týmu k zásahu	48
5.2.1 Názory kynologů na povolávání do akcí.....	51
5.2.2 Informace poskytnuté GŘ HZS ČR a Policii ČR.....	55
ZÁVĚR	58
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	61
SEZNAM ZKRATEK.....	68
SEZNAM SCHÉMÁT A TABULEK.....	68
PŘÍLOHY	69

ÚVOD

Říká se, že nejlepším přítelem člověka je pes. Pes dělá člověku zejména společníka, má však i řadu dalších vlastností a schopností. Člověk se naučil tyto schopnosti postupem času využívat a dokázal psa přimět k činnostem užitečným pro lidstvo. Pes se stal nejen psychickou a morální podporou člověka. Může pomáhat při běžných denních činnostech lidí postižených, například signalizační pes pro hluché osoby, vodící pes pro nevidomé a další. Pro lidi s psychickou poruchou či poruchou hybnosti se využívá v rámci canisterapie.

Pes je využíván policií a armádou při vyhledávání výbušnin, zbraní, návykových látek, bankovek, tabáku a tabákových výrobků, ilegálně dovážených chráněných zvířat a rostlin, hořlavých kapalin na požářišti, ale též pohřešovaných osob či věcí, je pomocníkem při sjednávání veřejného pořádku, chrání zdraví policistů.

Pes pomáhá při ohrožení lidských životů, jeho schopnosti mu umožňují pátrat v různých terénech (louka, les, město), v lavínách, sutinách, na vodních plochách. Mohlo by se zdát, že našemu území nehrozí zemětřesení, proto vyhledávání v rozbořených domech není potřeba. Není tomu tak, v našich podmínkách se objekty sesouvají po výbuchu, lidskou chybou, bortí se pod silnou vrstvou sněhu, stále častěji se sutiny stávají neplánovaně z neudržovaných objektů. V takových objektech mohou zůstat lidé. Pro vyloučení jejich přítomnosti a likvidaci škody je využívána stále se zdokonalující technika, avšak pes má své nezastupitelné místo. Psi také pomáhají vyhledat pohřešované děti, staré či nemocné osoby, které ztratily orientaci nebo z neznámých důvodů opustily své domovy.

Pro úspěšné hledání je nutný nejen dobře vycvičený pes, nejlépe s co nejvíce zkušenostmi, ale též psovod, který si se svým psem rozumí, zná jeho možnosti a jeho chování. Je potřeba, aby psovod měl dobré znalosti o změnách pohybu pachu v různých povětrnostních podmínkách a v různém prostředí. Pes a jeho psovod musí mít odbornou způsobilost, která je pravidelně ověřována.

Bakalářská práce se zabývá záchrannými pracemi, při kterých je využíváno psů. Toto odvětví bývá též označováno jako záchranná kynologie. Účastní se v ní jak profesionální, tak dobrovolní kynologové. Obě skupiny by vzájemně měly spolupracovat. Z médií se dovídáme, že ne vždy tomu tak je.

Tato práce hodnotí zapojení psa do záchranných prací v současnosti a zároveň nahlíží do historie cíleného užití psa člověkem. Je zde uveden přehled nutných dovedností psa a psovoda a popsána organizace záchranné kynologie v České republice, včetně legislativních podkladů. V závěru hodnotí současný systém zapojování kynologů do pátracích akcí.

1 CÍL A METODIKA

Hlavním cílem bakalářské práce je definovat a zhodnotit využití psa v oblasti záchranných prací, jaké schopnosti psa je možné využít pro tuto činnost, současně zjistit a charakterizovat způsob organizace záchranné kynologie v České republice, její zařazení v Integrovaném záchranném systému, mezi jehož složky patří Policie České republiky, Obecní policie, Horská služba České republiky a Hasičský záchranný sbor. O využívání psů a psovodů v těchto složkách se na veřejnosti ví nejvíce. Společnost se s ukázkami práce dvojice pes-psovod setkává především na veřejných akcích, o jejich zapojení při pátrání a vyhledávání se však dovídá spíše okrajově a to z médií. Nejsou však uváděny informace, zda jde o profesionály či dobrovolníky a jakým způsobem jsou povoláváni do akcí. Dalším cílem tedy je zjistit, zda v České republice je jednotné vedení společné pro profesionální i dobrovolné kynology záchranáře.

Informace pro práci jsou čerpány z odborné literatury, legislativních předpisů, zkušeností kynologů. Při zpracování byla využita metoda sběru dat a poté analýza odborné literatury a jiných zdrojů, pro poznatky z praxe pak metoda řízeného rozhovoru.

Na počátku práce jsou shrnuty informace o využití psů v lidské historii, získané z literatury. Pes byl součástí člověka odedávna, člověk se ale naučil jeho schopnosti zdokonalovat cíleným výcvikem. V současnosti je využití jeho dovedností široké a to jak ve služební, tak volnočasové kynologii.

Pes má vlastnosti vrozené, pro využití v kynologii je potřeba je však zdokonalit a to cíleným výcvikem, který je zakončen zkouškami různých úrovní. V další části práce je zmíněna důležitost vhodných vlastností psa a náročnosti výcviku.

Následující část práce se dotýká historie vzniku záchranné kynologie, směrů výcviku, uvádí předpoklady, které musí psovod a pes splňovat, aby se této činnosti mohli věnovat.

Psovod se svým čtyřnohým přítelem se do ostré akce dostane prostřednictvím organizací, zabývajících se touto problematikou. Čtvrtá kapitola si klade za cíl zjistit a popsat jakým způsobem je záchranná kynologie v České republice organizována, jak spolupracuje s Integrovaným záchranným systémem, případně s dalšími organizacemi. Dotýká se poskytování pomoci České republiky při mimořádných

událostech v zahraničí. Současně analyzuje legislativu s cílem zjistit, způsob zapojení kynologů do záchranných akcí.

V závěrečné části jsou uvedeny zkušenosti ze zapojení psovodů a jejich svěřenců do ostrých akcí, získané od vedoucích občanských sdružení záchranných kynologů a jejich psovodů, kteří jsou nebo byli držiteli kynologického atestu. Dále jsou zde zachyceny informace poskytnuté zástupci Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky.

2 VYUŽITÍ PSA V MINULOSTI A SOUČASNOSTI

Pes je průvodcem člověka od pradávna. Postupem času se člověk naučil využívat jeho schopností k svému prospěchu.

2.1 Pes v historii

Pes pomáhal člověku již v pravěku. Nejdříve žili v přírodě vedle sebe, poté stál po boku svého pána při lovu a hlídal jeho příbytek.

Jak uvádí Krajník¹, už od šestého století př. n. l. je v Egyptě zachycen pes jako ochránce stád a pes lovecký. Úloha psa hlídače je zaznamenána i u Sumérů a Asyřanů, kde hlídali královské hrobky. V Řecku a Persii byli psi součástí vedení války a to jako útočníci a současně jako ochránci svého pána. Jsou zachovány i rytiny s vyobrazením psa v bojovém brnění. Hartl² uvádí nasazení psů podle Homéra, kdy byli vypouštěni na počátku boje s cílem napadnout válečníky a způsobit mezi nimi zmatek.

S objevem střelných zbraní ustupuje role psa – útočníka do pozadí a významu nabývá schopnost střežit objekty, hranice území. Příklad užití najdeme i v české historii. Už v 10. století hlídali obchodní stezky procházející chodským krajem a střežili jeho hranice místní obyvatelé – Chodové. Známí jsou jako Psohlavci, z románu Aloise Jiráska. Zvyk strážení se psy za současného užití ručnic potvrdil císař Rudolf II. až v roce 1576.³

V Napoleonských válkách (1800 - 1815) byli již psi jako součást armády cíleně cvičeni a to nejen k ostraze, ale též k donášení nábojů na bojiště, vyhledávání raněných, mrtvých a k tažení saní.⁴

První světová válka (1914 – 1918) byla jiná než války předchozí i následující. Mimo jiné se fronta po mnoho dní nehýbala a vojáci zůstávali dlouho v zákopech, byli neustále vystaveni nečekanému útoku. Psi zde měli nezastupitelnou úlohu zachránců. Vyhledávali na širokém bojišti raněné, dopravovali jim léky, vodu, přivedli pomoc. Významná byla jejich pomoc spojařská, díky své velikosti a rychlosti dokázali dopravit informace rychleji a pravděpodobnost doručení byla mnohem vyšší, než kdyby je doručoval člověk. V upravených brašnách dokázali přenášet i poštovní holuby.

¹ KRAJNÍK, V. et al. *Policajná kynológia*. Bratislava, 2009, s. 15-16.

² HARTL, K. *Člověk a pes*. Praha, 1989, s. 4-5.

³ FINDEJS, J. *Chodský pes*. České Budějovice, 1997, s. 10-11.

⁴ HARTL, K. *Člověk a pes*. Praha, 1989, s. 6.

V literatuře jsou popisovány i případy, kdy pes dokázal vojáky varovat před bojovým plynem a blížícími se granáty.⁵

Ve druhé světové válce (1939-1945) se objevil vedle vyspělé techniky pes znovu. Jeho úkolem v tomto válečném období byla opět strážní, průzkumnická a kurýrní činnost, vyhledávali miny, zasypané a raněné vojáky, dopravovali náboje, pokládali dráty a kabely. V této válce pomáhali ničit i tanky, když nesli na hřbetě trhavinu s rozněcovačem v podobě anténky, která zavaděním o tank způsobila explozi. Britové psy dopravovali spolu s jejich pány leteckými výsadky do týlu nepřítele.^{6,7}

Druhá světová válka byla i příkladem zneužití schopností psů, když byli nacisty cvičeni k pronásledování a usmrcování bezbranných lidí v koncentračních táborech.⁸

Psi však nebyli cvičeni jen pro plnění úkolů ve válkách. Po první světové válce se rozšířilo v Československu používání psů u četnictva, policie a při hlídání státních hranic. Pes pomáhal v této službě už v habsburské monarchii, ale byly to okrajové případy. Pes nesměl ani doprovázet četníky při služebních zákrocích. V roce 1909 bylo oficiálně povoleno u četnictva psy využívat, avšak nesmělo tím dojít ke zvýšení nákladů. O vstup psů do četnictva se zasloužil český četnický rytmistr Theodor Rotter, který na vlastní náklady a ve vlastním volnu absolvoval v Německu kurz pro výcvik služebních psů policejního četnictva a po návratu z vlastních zdrojů zakoupil dva psy a věnoval se jejich výcviku. Zasloužil se též o zakoupení prvních psů pro bezpečnostní službu c. k. četnictva v Čechách. Prvním úspěchem brzy poté bylo vystopování a pomoc při následném usvědčení pachatele pojišťovací vraždy v roce 1910. Úspěchy způsobily změnu v pohledu ministerstva na prospěšnost psů. Byly postupně vydávány předpisy, které znamenaly rozvoj přítomnosti psů v řadách četnictva.⁹

Pro výcvik sloužila i střediska, která byla zřizována jak pro účely armády, tak policie. V historii záchranných psů na území Československa je důležitý rok 1920, kdy byla v Kostelci nad Orlicí zřízena Škola pro výcvik vojenských a sanitních psů. Vzhledem k tehdejšímu odhadům průběhu vývoje válečných konfliktů však byl výcvik v roce 1933 ukončen.¹⁰

⁵ HAMER, B. *Psi ve válce*. Praha, 2005, s. 23-52.

⁶ HARTL, K. *Člověk a pes*. Praha, 1989, s. 6-7.

⁷ HAMER, B. *Psi ve válce*. Praha, 2005, s. 53-88.

⁸ RULC, J. *Dějiny policejní kynologie*. Praha, 2010, s. 335.

⁹ RULC, J. *Dějiny policejní kynologie*. Praha, 2010, s. 26-37.

¹⁰ RULC, J. *Dějiny policejní kynologie*. Praha, 2010, s. 336.

2.2 Pes v současnosti

Po ukončení druhé světové války má pes stále důležitou roli v oblasti služební kynologie. Jsou využíváni v armádních sborech, celní správě, policii, ve vězeňské službě. Pro tuto činnost jsou cvičeni ve výcvikových střediscích.

Rozšiřuje se i chov a výcvik psů mezi kynology amatéry. Tito byli po válce organizováni pod Českou kynologickou jednotou, která však byla v roce 1948 zrušena. Další organizací zastřešující kynology se stal Svazarm – Svaz pro spolupráci s armádou, který byl založen 4. 11. 1951 s cílem sdružovat zájemce o branně sportovní činnost.¹¹

Po sametové revoluci se stal pes neodmyslitelnou součástí života mnoha lidí. Výcvik psů naplnil volný čas kynologů – amatérů. Rozvíjejí jejich schopnosti a přináší tak radost sami sobě. Část se jich věnuje výcviku nejen pro radost vlastní, ale i pro užitek dalším lidem. Jde o psy, kteří se svými pány pomáhají ve zdravotně sociální oblasti.

Pes ve služební kynologii

- Veřejný pořádek a preventivní činnost
- Strážní činnost
- Donucovací prostředek
- Pachová identifikace
- Hledání omamných a psychotropních látek
- Detekce výbušnin a střelných zbraní
- Cadaver (vyhledávání neživých osob), jejich ostatků a věcí
- Záchranářská činnost
- Detekce akceleratorů (urychlovačů) hoření (při úmyslně založených požárech)
- Vyhledávání cigaret a tabákových výrobků
- Vyhledávání ohrožených zvířat a rostlin v rámci CITES (úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin)
- Vyhledávání bankovek

¹¹ *Historie klubu* [online]. Liberec : Kynologický klub Liberec - Pavlovice, 2012 [cit. 2012-12-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.kkpavlovice.cz/historie-klubu>>.

Pes ve zdravotně sociální oblasti¹²

- Servisní
 - Asistenční, pomáhající tělesně postiženým osobám
 - Vodící, pomáhající osobám se zrakovým postižením
 - Signální, upozorňující sluchově postižené osoby na zdroje zvuků, alergiky na zdroje alergií apod.
- Canisterapeutický, podpůrně působí při rehabilitaci psychické i fyzické
- Diagnostický, varující před nástupem některých záchvatů např. epileptického či diabetes
- Záchranářský, pomáhající nalézat pohřešované osoby

Volnočasové využití psa

- Agility – závody psů na překážkové dráze
- Dogdancing - tanec se psem
- Dogfrisbee - sportovní disciplína s využitím létajícího disku
- Dostihy, coursing – dostihy psů na rovinné nebo překážkové dráze, kde návnadou, za kterou si psi ženou, je umělá kořist tažená navijákem
- Flyball – štafetový sport mezi týmy se psy s cílem spustit tlapkami flyballový box, ve kterém je míček, ten zachytit a donést přes překážky do cíle
- Mushing - psí spřežení zapojená do saní
- Dogtrekking - vytrvalostní sport, překonávání velkých vzdáleností v časovém limitu, kdy po celou dobu je psovod se psem spojen vodítkem nebo postrojem
- Pasení - zvládání ovčích stád
- Obedience - výcvik poslušnosti
- Sportovní kynologie - výcvik psa obdobný výcviku služebních psů, tj. pachové práce, poslušnost

¹² TVRDÁ, A., TICHÁ, V. *Využití psa ve zdravotně sociální oblasti* VELEMÍNSKÝ, M., et . *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 2007, České Budějovice, s. 114-117.

3 VLASTNOSTI PSA A JEJICH ROZVOJ

Při práci se psem člověk využívá jeho přirozených vlastností a schopností, jako například zrak, sluch, čich a v neposlední řadě fyzickou zdatnost. Tyto vlastnosti a schopnosti jsou sice psovi vlastní, ale přesto se musí rozvíjet a usměrňovat.

„Správným výcvikem rozvíjíme jednotlivé vrozené vlastnosti a měníme je ve schopnosti psa.“¹³

Zrak

Pes vidí na kratší vzdálenosti lépe než člověk: pohybující se předmět zpozoruje na vzdálenost 700 metrů, stojící pak do vzdálenosti 300 metrů. Lepší výsledky pes vykazuje i při vidění za šera a ve tmě, v absolutní tmě však nevidí.¹⁴ Pes má vynikající schopnosti rozlišovat stupně šedi, dle Procházky¹⁵ rozliší dva stupně šedi vedle sebe u stupnice 50 odstínů šedi, čehož člověk není schopen a dále dokáže pozorovat a reagovat na mimiku člověka v obličeji a to i zcela nepatrnou.

Sluch

Psí sluchový orgán je také více vyvinut než u člověka. Zatímco člověk slyší zvuky v rozsahu 16-20 kHz, trénovaný pes je schopen vnímat zvuky až 90 kHz.¹⁶ Má schopnosti rozlišovat i modulace zvuků a tónů. Na slabý šum reaguje i na vzdálenost 24 metrů, zatímco člověk stejný šum vnímá na vzdálenost 4 metrů.¹⁷

Sluchových vlastností se využívá při výcviku. Pes se učí rozeznávat odlišnou intonaci, výšky i zbarvení zvukových povelů, nechápe jejich slovní význam. Vypracovává si na příkazy podmíněné reflexy.

Čich

Čichový orgán je uložen v nosní dutině. Čichové buňky u člověka jsou v nosní sliznici na ploše cca 5 cm², u středně velkého psa jsou rozprostřeny na ploše 25 až 30 krát větší. Pes má silně vyvinutou pachovou paměť a určitý pach u něj vyvolá i po delší době stejnou reakci. Proto například pozná i po letech svého bývalého pána, který se mu

¹³ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik* č. 2, Praha 1990, s. 78.

¹⁴ HARTL, K. *Výcvik psa*. č. 2, Praha, 1972, s. 29.

¹⁵ PROCHÁZKA, Z. *Chov psů*. Praha, 1989, s. 63.

¹⁶ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik*. č. 2, Praha, 1990, s. 80.

¹⁷ PROCHÁZKA, Z. *Chov psů*. Praha, 1989, s. 62.

věnoval.¹⁸ Hrušovský¹⁹ uvádí, že „pes vidí nosem“, je schopen zjišťovat pachové koncentrace, které jsou 100 milionkrát nižší než koncentrace pro člověka.

Čich je tedy základním smyslem psa a je nejvíce vyvinutý. Už odpradávná si díky jemu opatřoval potravu, rozmnožoval se. Pro využití ku prospěchu člověka je potřeba jej nejen rozvíjet, ale i neustále trénovat, aby se získaná výkonnost nesnižovala. Je to podobné jako u člověka - sommeliera, který cvičením a školením zdokonaluje své schopnosti zkoušet vína a jiné nápoje. Bez stálého tréninku se jeho získaná výkonnost brzy začne snižovat až ztrácet.²⁰

Na čichové ústrojí psa má velký vliv únava, otupení pozornosti a fyzická únava. Výkon psa při stopování je ovlivňován i vlivy prostředí. Jde o teplotu, tlak, vlhkost a proudění vzduchu.²¹

Pes má vrozenou schopnost sledovat a rozlišovat různé pachy, včetně pachů člověka. Právě ten je pro psa záchranáře nejdůležitější. Pach je u každého člověka specifický: osobní pach se skládá z individuálního pachu, který je u každého lidského jedince jiný a pachu regionálního, který pochází z různých částí těla (pach podpaží, pohlavních orgánů, vlasů na hlavě apod.) a překrývá individuální pach. Pes dokáže ve všech druzích regionálního pachu rozpoznat i pach individuální, který je stejný v každém regionálním pachu téhož člověka.²²

Fyzická zdatnost

Jednou z vlastností psa je i fyzická zdatnost, důležitost jejího rozvoje závisí na způsobu využití psa. Pokud je vyžadována všestrannost, je potřeba zařadit do výcviku i fyzickou přípravu. U psa podobně jako u člověka má vliv na fyzickou zdatnost věk. Již po 9 letech věku schopnosti fyzických výkonů klesají, u netrénovaných psů mnohem rychleji. Pro záchranářské využití je fyzická zdatnost velmi důležitá.²³

¹⁸ HARTL, K. *Výcvik psa*. č. 2, Praha, 1972, s. 32- 35.

¹⁹ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik* č. 2, Praha, 1990, s. 79.

²⁰ EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. č. 2. Praha, 1991, s. 6 -15

²¹ EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. č. 2. Praha, 1991, s. 6 -15

²² RYNEŠ, M. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice, 1997, s. 5-6.

²³ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik* č. 2, Praha, 1990, s. 81.

Výcvik psa

Výcvikem jsou již vycházky se štěnětem. Během nich dochází k usměrňování jeho reakcí hravou formou, kdy za úspěchy dostává odměnu. Postupně si přivyká na rušivé vlivy okolí při výcviku.

„Podstatou výcviku psa je dovedné působení na jeho nervovou soustavu cestou smyslových orgánů s cílem vytvořit určité stálé návyky psa na specifické povely nebo podmínky práce.“²⁴

Při výcviku je využíváno podmíněných a nepodmíněných reflexů. Nepodmíněný reflex je zvířatům vrozený, nemusí se mu učit. Na jejich základě se vytváří reflexy podmíněné. Jde o reakci na nový podnět, se kterým se zvíře setkalo a poté si na něj vytváří určité chování neboli reflex. Podmíněné reflexy nejsou trvalé a bez občasného opakování využití se mohou zcela vytratit. Povely, které využívá psovod ke komunikaci se svým svěřencem, jsou právě podmíněnými podněty. Po podmíněném podnětu (povelu psovoda) „sedni“, následuje podmíněný reflex psa, tj. pes si sedne.²⁵

²⁴ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik* č. 2, Praha, 1990, s. 82.

²⁵ HARTL, K. *Výcvik psa*. č. 2, Praha, 1972, s. 47-48.

4 ZÁCHRANÁŘSKÁ KYNOLOGIE

„Záchranářská kynologie je kynologický obor, jehož posláním je výcvik psovoda se psem k nalézání pohřešovaných osob v sutinách, ve volném terénu, lavinách, pod vodní hladinou apod. za využití čichových schopností psa.“²⁶

Z médií se stále častěji dovídáme o katastrofách a neštěstích nejen doma, ale i ve světě. Jde o zemětřesení, záplavy, následky havárií, u kterých je předpoklad ohrožení lidí, ale též o pátrání po pohřešovaných osobách, zatoulaných dětech či seniorech a podobných případech. Pes, díky svým schopnostem, které jsou zdokonalovány cíleným výcvikem, může účinně pomoci při vyhledávání takových osob. Tento obor kynologie se nazývá záchranářská kynologie.

V České republice jsou záchranné práce koordinovány Integrovaným záchranným systémem (IZS), který je tvořen hlavními a vedlejšími složkami. V rámci těchto složek jsou nasazováni, pokud to situace vyžaduje, i psovodi se svými cvičenými psy. Tým psovod a pes musí být patřičně sehrán a úspěšně projít náročnými atesty, jejichž platnost je časově omezená. Záchranářskou kynologii se u nás zabývají jak profesionální, tak amatérští kynologové – dobrovolníci.

4.1 Historie

Počátky psů záchranářů jsou zaznamenány, jak již bylo zmíněno ve druhé kapitole této práce, ve válkách. Novodobá historie začíná rokem 1961, kdy byla v Holandsku vytvořena první mezinárodní brigáda záchranných psů. Vznik byl iniciován českým emigrantem Rudolfem Tomanem. Po zprávě o silném zemětřesení v Chile v oblasti Valparaiso 28. 3. 1965 se vydal vedoucí této brigády se svým psem do Chile. Pes pracoval spolehlivě, pomáhal najít oběti v sutinách domků místních horníků. S určitostí označoval místa se zavalenými lidmi až do hloubky 8 metrů. Vláda Chile udělila Rudolfu Tomanovi jedno z nejvyšších státních vyznamenání – Kříž za zásluhy a pes Doro získal přezdívku Detektor.²⁷

²⁶ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 41. pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 15.11.2012, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u Hasičského záchranného sboru České republiky. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2012, částka 41.

²⁷ SEDLÁK, J. *Záchranářští psi* VELEMÍNSKÝ, M., ed. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 2007, České Budějovice, s. 118.

Tato událost byla podnětem pro rozvoj záchranné kynologie i u nás. První brigáda záchranných psů vznikla v roce 1968 v Příbrami. Jejím posláním bylo provádění záchranných prací při závalech a neštěstích v dolech. Její činnost byla završena zkouškami v Holandsku a po roce ukončena.²⁸

Snaha o založení následných skupin byla úspěšná a další vznikly v roce 1972 v Českém Krumlově, v Hlučíně, na Ústecku a na Jižní Moravě. Nepodařilo se však jejich činnost udržet a kynologové záchranní přežívali až do roku 1989 pod hlavičkou různých organizací jako Československý červený kříž, Svaz chovatelů nebo Svazarm.²⁹

4.2 Směry výcviku

Cílem a smyslem záchranného výcviku je příprava psů a psůdů pro záchranu lidských životů při různých neštěstích, kterými mohou být zřícené domy, sesuvy půdy, zemětřesení, průmyslové havárie a pátrání po pohřešovaných osobách v terénu. Výcvik je prováděn v několika specializacích. Je na rozhodnutí psůdova, zda bude cvičit psa pro jedno nebo více zaměření. Pes a psůd spolu vytváří kynologický pátrací tým.

Vyhledávání v sutinách

Jde o vyhledávání zavalených osob v sutinách zbořených domů s cílem zjistit, zda se v jeho útrobách nenachází živý či mrtvý člověk. Pes se při prohledávání setkává se změtí trámů, cihel, panelů, skla a dalšího stavebního materiálu, který navíc může být nestabilní. Při práci v sutinách jsou kladeny zvýšené nároky na samostatnost psa. Důvodem je prostředí, které neumožňuje vstup psůdova velikostí (např. přístup úzkou štěrbinou) nebo by jeho vstup do prohledávané části tým ohrozil. Pes tedy pracuje vzdálen od svého pána nebo zcela osamoceně. Osoby mohou být zasypané zcela nebo částečně, mohou však být i ve výškách. Místo nálezů pak pes označuje hrabáním a štěkotem. Hrabe u hlavy oběti nebo v místě, kde je tělo nejbližší povrchu. Prostor

²⁸ RULC, J. *Dějiny policejní kynologie*. Praha, 2010, s. 84.

²⁹ SEDLÁK, J. *Brácha pes*. České Budějovice, 2006. s. 6-7.

na troskách, kde má být pes nasazen, musí být co nejvíce ochráněn před vstupem dalších osob, aby nedošlo ke zničení pachových stop.³⁰

Plošné a terénní vyhledávání

Využívá se v případech pátrání po pohřešovaných osobách v terénu, nejčastěji ztracených dětech, dezorientovaných seniorech či nemocných. Je postaveno na principu navětrání pachu člověka psem na velkou vzdálenost. Pes vyhledává jakéhokoliv člověka v prostoru. Vyhledávání probíhá na rozlehlých plochách v tzv. kynologických pátracích týmech. Tým je tvořen psovodem a jeho psem a může být doplněn technikem. Technik obstarává činnosti spojené se spojením, plánováním, orientací apod. a psovod se může plně věnovat svému psovi. Po rozdělení prostoru pracuje současně více kynologických pátracích týmů. Pes pracuje s „vysokým nosem“, tj. nasává pach ze vzduchu.³¹

Vodní práce

Vodní práce jsou nejmladší oblastí záchranářské kynologie, která se zabývá vyhledáváním utonulých osob. Jejich schopnosti zkracují dobu potřebnou pro vyhledání utonulého na rozsáhlých vodních plochách. Při pátrání je pes umístěn na přídi člunu spolu se svým psovodem a křížují vodní plochu systémem cik-cak proti větru nebo proti směru proudu vody. Vodní hladinu je potřeba rozdělit na více úseků, kde může pracovat současně více psů nebo je jeden pes prohledává postupně. Pes nasává vzduch z hladiny před člunem. Nález hlásí štěkotem a změněným chováním. Přesnější vymezení provede psovod, který musí zvážit další faktory jako je předpokládaná hloubka, teplota vody, spodní proudění. Místo je poté označeno bójkou pro následnou práci potápěčů. Nález je znovu prověřen jiným psem nebo stejným, avšak z jiného směru.³²

Hledání po stopě

Vyhledávání po stopě je využíváno při pátrání po pohřešovaných osobách, pokud je známo, kde se osoba prokazatelně pohybovala. Je nutné mít k dispozici nějakou věc, kterou osoba užívala. Z ní pes nasumuje (načichá) pach hledané osoby a díky pachové paměti je schopen vyhledat na místě její pachovou stopu a dále ji

³⁰ SEDLÁK, J. *Záchranářští psi*. VELEMÍNSKÝ, M., et al. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 2007, České Budějovice, s. 119 -120.

³¹ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava, 2009, s. 14-16.

³² SEDLÁK, J. *Záchranářští psi*. VELEMÍNSKÝ, M., et al. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 2007, České Budějovice, s. 120-121.

sledovat v terénu. Stejně tak je možné tuto metodu využít v případě, že se ve volném terénu najde předmět prokazatelně patřící hledané osobě. Při tomto hledání pracuje pes tzv. s "nízkým nosem", tj. sleduje stopu při zemi.³³

Lavinový výcvik

Obvykle jde spíše o vyhledávání v terénu v zimních podmínkách. Postup je podobný vyhledávání v terénu bez sněhu. Při vyhledávání je však potřeba prověřit sněhové převisy, závěje, zamrzlé plochy apod. V lavinových polích pak nastupuje pes jako první, před rojnicí se sněhovými sondami. Při tomto prohledávání je významný nález každé drobnosti, podle níž jsou členové horské služby schopni určit další směr pátrání.³⁴

Mantrailing

Jde o moderní metodu vyhledávání pohřešovaných osob. Psovi je předložen pachový předmět hledané osoby a on vyhledává přítomnost individuálního pachu v hledaném prostoru. Jde o vyhledávání pachových mraků v místech, kde se osoba vyskytovala. Tito psi jsou schopni sledovat i stopy staré 12 - 48 hodin. Pohyb psa se může lišit od trasy pohřešované osoby. Tato metoda klade velké nároky i na psovoda, který musí jednoznačně rozumět chování psa, znát jeho reakce a správně je vyhodnocovat. Zatímco psy u jiných metod je možné cvičit ve více specializacích současně, u mantrailingu se kombinace s jinými disciplínami nedoporučuje.³⁵

4.3 Požadavky kladené na psa a psovoda

Při výcviku má velmi důležitou roli psovod. Může svým přístupem z průměrného psa vychovat spolehlivého záchranáře, avšak stejně může psa zkazit. Jeho vlastnostmi by měly být trpělivost, vytrvalost, zodpovědnost, spolehlivost, sebekritičnost a schopnost ovládat své emoce. Samozřejmostí je jeho důsledný, ale citlivý přístup ke psovi. Předpokladem jsou dobré znalosti o pachu a jeho šíření a dobrý odhad situace. Výsledek je vždy závislý na vzájemné důvěře psa a psovoda. Psovod

³³ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava, 2009, s. 18.

³⁴ SEDLÁK, J. Záchranářští psi. VELEMÍNSKÝ, M., et al. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 2007, České Budějovice, s. 120.

³⁵ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava, 2009, s. 19.

musí být týmovým hráčem a měl by umět unést kritiku svého výkonu. Vyžadována je znalost poskytnutí první pomoci člověku i psovi, dále práce s vysílačkou, mapou, buzolou a GPS.

Pro záchranářskou kynologii není důležité plemeno psa ani čistokrevnost. Pes musí mít vyrovnanou povahu, pevné nervy, dobré čichové schopnosti, dobrý zdravotní stav a přirozenou ochotu učit se. Nesmí být nedůvěřivý a agresivní vůči lidem ani psům. Některé činnosti si vyžadují vyšší fyzickou zdatnost. Při výběru psa pro tuto činnost je nutné brát v úvahu druh výcviku, kterému se bude v budoucnu věnovat. Psovod by si měl pro výcvik vybrat psa, kterého sám zvedne a unese. Výcvik psa pro záchranářskou činnost je dlouhodobou záležitostí

4.4 Organizace zabývající se záchranářskou kynologií v ČR

V České republice je několik organizací zabývajících se kynologií za účelem záchranného vyhledávání osob. Pracují v nich profesionální kynologové, ale jsou i sdružení dobrovolníků, ve kterých je příprava psů na záchranu životů náplní volného času. Kynologové různých organizací se setkávají, například při porovnávání svých dovedností na soutěžích v rámci republiky i na mezinárodní úrovni.

4.4.1 Svaz záchranných brigád kynologů ČR

Svaz záchranných brigád kynologů ČR je občanským sdružením organizujícím kynologickou záchrannou činnost. Jeho náplní je rozvoj praktického využití kynologů a psů při záchranných pracích a to v České republice i ve světě. Je členem Mezinárodní organizace záchranných psů IRO a součástí integrovaného záchranného systému (IZS). Pro nasazení psovodů do akcí vytváří pohotovostní jednotku, která je součástí záchranné jednotky Ministerstva vnitra. Vydává národní zkušební řád pro výcvik záchranářských psů a zajišťuje zkoušky a soutěže celostátního charakteru, případně mezinárodní, pokud je o to požádána. Je tvořena 14 Záchrannými brigádami kynologů, dle územního uspořádání krajů ČR. Tyto jsou metodicky řízeny prezidiem Svazu záchranných brigád kynologů ČR.³⁶

V rámci jednoho kraje může být utvořena vždy jen jedna záchranná brigáda kynologů, která má právní subjektivitu. Tato může vytvořit nižší organizační složku –

³⁶ BALABÁN, M., DUCHEK, J., STEJSKAL, J. *Kapitoly o bezpečnosti*. Praha, 2007, s. 202-203.

družstvo bez právní subjektivity. Členem záchranné brigády kynologů se může stát každý občan ČR nebo cizí státní příslušník žijící trvale na území ČR. O přijetí za člena pak rozhoduje členská schůze záchranné brigády kynologů. Každá záchranná brigáda kynologů má v plénu svazu svého zástupce. Výkonným orgánem svazu je sedmičlenné prezidium.³⁷

Svaz záchranných brigád kynologů ČR má k 31. 12. 2012 celkem 474 členů zabývajících se výcvikem psů pro vyhledávání živých i mrtvých osob v sutinách, v přírodních terénech zimních i letních a utonulých osob ve vodních plochách. V průběhu roku jsou povolávání k zásahům při vyhledávání osob ve všech prostředích. Za svoji činnost nejsou placeni. Ke své činnosti svaz využívá výcvikové základny rozmístěné v několika krajích České republiky: jihočeské Spáleniště, ústecké Chbany, vysočanská Obalovna a královéhradecká Skalička.³⁸

„Základním krédem činnosti Svazu záchranných brigád kynologů je historické heslo duchovního otce moderní záchranné kynologie Rudolfa Tomana "Ve jménu člověka“.³⁹

4.4.2 Kynologická záchranná jednotka ČR

Kynologická záchranná jednotka ČR sídlící v Brně je občanským sdružením zabývajícím se výcvikem záchranných psů, sdružuje kynology záchranné a zabývá se jejich využitím v praxi. Oddělila se ze Záchranné brigády kynologů města Brna, která byla součástí Svazu záchranných brigád kynologů ČR. Od roku 2005 je samostatným subjektem. Práci řídí pětičlenné předsednictvo volené na tři roky. Přípravuje své členy na atesty Ministerstva vnitra ČR a pro své členy pořádá soustředění, společná cvičení a cvičení s jinými složkami IZS. Je i členem Mezinárodní záchranné kynologické organizace IRO. V současné době má 34 členů, z toho 4 atestované psovody a 3 přihlášené na atesty. Její členové mají za sebou i zahraniční výjezdy v Turecku, Alžírsku, Indii. Je složkou IZS a v regionu má smlouvu s Policií ČR a Českým

³⁷ *Stanovy SZBK ČR* [online]. Praha : SZBK ČR, 22.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.zachranari.cz/useruploads/files/stanovy2011.pdf>>.

³⁸ *Organizace*. [online]. Praha : SZBK ČR, 22.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.zachranari.cz/cs/2/organizace-svazu-zachrannych-brigad-kynologu-cr/>>.

³⁹ *Svazové dokumenty a normativy*. [online]. Praha : SZBK ČR, 22.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.zachranari.cz/cs/16/svazove-dokumenty-a-normativy/>>.

červeným křížem. Členem se může stát každý občan starší 18 let, umožňuje práci v tomto oboru kynologie i mládeži.⁴⁰

4.4.3 Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR

Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR je občanským sdružením organizujícím zájemce o kynologickou záchranářskou činnost. Sídlem je Vlčnov (kraj Zlínský). Hlavním posláním je záchrana lidských životů při průmyslových haváriích, přírodních katastrofách, vyhledáváním pohřešovaných a utonulých osob. Zájemce o členství prochází roční zkušební lhůtou, teprve poté o přijetí rozhodne vedení Záchranné brigády kynologů Jihomoravského kraje ČR, členem se může stát i člověk mladší 18 let. Organizace je jedním z členů Mezinárodní kynologické organizace IRO a součástí IZS. Má dvě regionální skupiny v Praze a Novém Malíně (Olomoucký kraj). V současné době má 34 členů, z toho tři atestované psůvody a tři přihlášené na atesty.⁴¹

4.4.4 Hasičský záchranný sbor ČR

Posláním Hasičského záchranného sboru ČR (HZS ČR) je chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, jako jsou živelní pohromy, průmyslové havárie a teroristické útoky. Je základní složkou IZS, který zabezpečuje koordinovaný postup při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Při plnění svých úkolů spolupracuje s ostatními složkami IZS i se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů.⁴²

HZS ČR představuje generální ředitelství HZS ČR (GŘ HZS ČR), které je organizační součástí Ministerstva vnitra, 14 hasičských záchranných sborů krajů, Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany

⁴⁰ *O nás*. [online]. Brno : Kynologická záchranná jednotka ČR, 30.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.kzjcr.cz/content/o-nas>>.

⁴¹ *ZBK JmK ČR* [online]. Vlčnov : Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR, 22.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <http://www.zbkjmkcr.cz/?page_id=2>.

⁴² *Základní poslání Hasičského záchranného sboru ČR* [online]. Praha : Hasičský záchranný sbor ČR, 2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/zakladni-poslani-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr-224110.aspx>>.

ve Frýdku - Místku a Záchranný útvar HZS ČR. Součástí GŘ HZS ČR jsou také vzdělávací, technická a účelová zařízení.⁴³

Úkoly HZS ČR při poskytnutí pomoci při mimořádných událostech zahrnují i nalezení a záchranu osob. Mezi jeho činnosti patří i výcvik a nasazení psovoda se psem. Podmínky pro zřízení služební kynologie u HZS ČR jsou stanoveny v Pokynu 41 generálního ředitele HZS ČR ze dne 15.11.2012. Služebním psem může být nejen pes v majetku HZS ČR, ale též pes, kterého vlastní psovod HZS ČR a je na základě uzavřené smlouvy o užívání psa využíván k plnění úkolů HZS ČR. Tato smlouva se uzavírá maximálně na dobu tří let, za podmínky, že pes s psovodem splnil požadovanou odbornou připravenost a vycvičenost. Pes je používán pro

- S - sutinové vyhledávání
- P - plošné vyhledávání
- A - vyhledávání akcelerantů hoření
- C - vyhledávání cadaverů
- L - vyhledávání osob v lavinách
- O - ostrahu objektů.

Jde o tzv. kategorie praktického použití služebního psa. Pes musí být vycvičen a úspěšně absolvovat zkoušky příslušné kategorie před komisí. V případě kategorií A, C, L nebo O je možné získat kategorii na základě zkoušek nebo certifikátů získaných u jiných organizací. V případě kategorie S a P musí absolvovat zkoušku výhradně dle Pokynu generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministerstva vnitra č.48/2003 (tzv. atest Ministerstva vnitra). Psovod musí mít odbornou přípravu hasiče z povolání vykonávajícího samostatnou službu při zdolávání požárů na místě.⁴⁴

V současné době je atestováno dle atestu Ministerstva vnitra 5 příslušníků HZS ČR (více organizačních složek) a 6 psů a také 1 zaměstnanec Ministerstva vnitra – GŘ HZS ČR se psem.⁴⁵

⁴³ *Základní poslání Hasičského záchranného sboru ČR* [online]. Praha : Hasičský záchranný sbor ČR, 2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/zakladni-poslani-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr-224110.aspx>>.

⁴⁴ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 41. pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 15.11.2012, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u Hasičského záchranného sboru České republiky. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2012, částka 41.

⁴⁵ HEJZLAR, R. odbor IZS a výkonu služby Ministerstva vnitra - GŘ HZS ČR 28. února 2013.

4.4.5 Policie ČR

Policie ČR je řízena policejním prezidiem v čele s policejním prezidentem. Na území ČR je zřízeno 14 krajských ředitelství policie, působících na území jednotlivých krajů. Jsou i útvary s celostátní působností, které se zabývají speciálními činnostmi nebo poskytují servis ostatním policejním útvarům. Jde například o odhalování organizovaného zločinu, ale též útvary zajišťující ochranu prezidenta republiky. K celostátním útvarům patří i odbor služební kynologie a hipologie, který zajišťuje odbornou přípravu psovodů se služebními psy a policistů jezdců se služebními koňmi, včetně chovu psů a koní pro obnovu a metodického řízení výcviku.⁴⁶

Pojem „policejní pes“ se objevil poprvé v roce 1900 a to v souvislosti s rozšířením užití psa, kdy k funkci doprovodu četnictva byly uznány i jeho schopnosti pro zvláštní kriminalistické účely.⁴⁷

Služební psy si policie odchovává sama, má vlastní chovné stanice v Prackovicích nad Labem a v Domažlicích. Výcvik pak probíhá na výcvikových střediscích s všestranným nebo speciálním výcvikem, která jsou umístěna v Býchorách u Kolína, Dobroticích, Plzni - Bílé Hoře a Plzni - Bálková. Všestranný výcvik zahrnuje pachové práce, poslušnost a obranné práce. Speciálním výcvikem se rozumí speciální pachové činnosti směřující k vyhledávání a detekci určitých látek. Většina vycvičených psů je využívána v základních činnostech policie jako hlídkoví a pátrací, část se specializuje na vyhledávání psychotropních látek, zbraní, střeliva a výbušnin, lidských ostatků, detekci akceleratorů hoření, vyhledávání a identifikaci pachatelů trestných činů. U hlídkových psů je kladen větší důraz na obranné práce, jako jsou likvidace výtržnosti a razantní zákroky proti pachateli, musí však zvládat i pachové práce. Pes pátrací musí též být schopen zadržet pachatele, ochránit psovoda a provést průzkum objektu s vyhledáním skryté osoby. V současné době má Policie ČR cca 750 služebních psů, u krajských ředitelství je zařazeno do výkonu služby cca 420 psů hlídkových, pátracích a na vyhledávání osob v dopravních prostředcích a cca 140 specialistů.⁴⁸

Policie ČR, dle informace vedoucího výcvikového střediska v Dobroticích mjr. Bc. Richarda Haase, neprovádí speciální výcvik psů pro záchranářské práce.⁴⁹

⁴⁶ VOKUŠ, J. *Policie České republiky: pomáhat a chránit*. 2.vyd., Praha, 2010, s. 6, 28.

⁴⁷ RULC, J. *Dějiny policejní kynologie*. Praha, 2010, s. 27.

⁴⁸ *Odbor služební kynologie a hipologie*. [online]. Praha : Policie ČR, 12.02.2013 [cit. 2013-02-15] Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>>.

⁴⁹ HAAS, R. vedoucí výcvikového střediska Dobrovice, 4. února 2013.

4.4.6 Armáda ČR

Využití psů v armádách má nejdelší tradici. Mění se však způsob jejich využití. Armáda ČR v současné době provádí výcvik psů a psovodů ve svém zařízení v areálu zámku Grabštejn, Veterinární základna – Chotyně. Výcvik se zaměřuje na oblasti vyhledávání zbraní a jejich komponentů, výbušnin a nástražných zařízení, omamných a psychotropních látek a hlídání objektů – hlídkový a strážní pes. Hlídkový pes má spolu se svým psovodem zajistit ostrahu území, na povel pak ubránit psovoda a zadržet pachatele. Zatímco strážní pes je zanechán v objektu sám a jeho úkolem je zajistit jeho ostrahu, v případě narušení jej ubránit a narušitele zadržet. V červnu 2012 zde připravovali 96 psů a 52 psovodů.⁵⁰

Armádní psi jsou nasazováni při ostraze objektů důležitých pro stát a armádu a dále objektů, kde by v případě teroristických útoků mohlo dojít k ekologické katastrofě. Jsou náhradou tam, kde se kdysi počítalo s nutností zapojit velký počet vojáků. Dnes v kombinaci s technikou zajistí tuto činnost psi. Psovodi se psy jsou nasazeni i v mírových misích např. v Afghánistánu a v Kosovu.⁵¹

Záchranářské psy pro potřeby IZS armáda od roku 2006 necvičí.⁵²

4.4.7 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska je občanským sdružením, působícím v oblasti požární ochrany. Organizační jednotkou dle stanov sdružení je sdružení dobrovolných hasičů.⁵³ Činnost dobrovolných hasičů se soustředí zejména na činnosti spojené s prevencí a ochranou zdraví a majetku související s požáry. Pomáhají ale i při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech, při nichž je v nebezpečí zdraví nebo majetek. Příkladem je jejich účast při povodních, které na území naší republiky v posledních letech nejsou výjimečné. Některá sdružení dobrovolných hasičů se začala v minulosti věnovat i záchranářské kynologii. Jde například o sbory dobrovolných hasičů Hejnice, Blovice a Pardubice.

⁵⁰ PAŠKOVÁ, M., LANG, K. *Zpravodajství* [on line]. Praha : Armáda ČR, 22. 06. 2012 [cit. 2013-02-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/rozmach-vyuziti-psu-v-ceskych-ozbrojenych-sborech-datujeme-do-20--let-minuleho-stoleti--od-te-doby-se-leccos-zmenilo-71306/>>.

⁵¹ RULC, J. *Dějiny policejní kynologie*. Praha, 2010, s. 362-363.

⁵² PURMENSKÝ, M., velitel výcvikové základny Grabštejn, 4. února 2013.

⁵³ *Stanovy sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska* [on line]. Klatovy : Dobrovolní hasiči. 16. 10. 2012 [cit. 2013-02-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.dh.cz/dokumenty/stanovy/stanovy2012.pdf>>.

Atestované psy a psovody má jen SDH Hejnice, k 21. 2. 2013 jde o 7 atestovaných psovodů, 6 atestovaných psů.⁵⁴

4.4.8 Horská služba

Lidé využívají hory pro svoji zábavu i obživu. Bohužel při tom mnohdy podceňují klimatické podmínky, které se v horských oblastech velmi rychle mění a přeceňují své fyzické schopnosti. První záchranná akce v Krkonoších se uskutečnila již v roce 1900. Organizace a provádění záchranných a pátracích akcí v horských oblastech v současnosti je náplní obecně prospěšné společnosti Horská služba ČR, která je zastřešovaná ministerstvem pro místní rozvoj jako podpora cestovního ruchu. Současně zde působí i občanské sdružení Horská služba ČR, které sdružuje ochotné a zejména schopné dobrovolníky, kteří na základě požadavků Horské služby ČR o.p.s. se aktivně účastní veškerých činností týkajících se záchranných prací. Pátrání je spojeno s osobami, které se dostaly nějakým způsobem do cesty sněhové lavině, nebo s lidmi, kteří při turistice, houbaření a podobných činnostech zabloudí, nevrátí se včas domů.⁵⁵

Horská služba působí v sedmi oblastech, a to Šumava, Krušné hory, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky a Beskydy. V současné době má 13 psovodů se 17 psy.⁵⁶ Od poloviny prosince 2012 je zřízeno pro všechny tyto oblasti jednotné číslo tísňového volání: (+420) 1210. Volání na tuto linku je na rozdíl od ostatních linek tísňového volání zpoplatněno.⁵⁷

Horská služba při své činnosti využívá záchranné psy. Při pátrání v lavině je právě pes největší nadějí na záchranu zasypaného člověka. Pracuje ve tmě, nevadí mu sněžení a potřebuje k sobě minimální tým. Oběť má mnohem větší naději než při nasazení týmu se sondami. Pes hledá mnohem rychleji než jakákoliv technika, největší časovou ztrátou je dopravení vyhledávacího týmu na místo.⁵⁸

⁵⁴ HEJZLAR, R. odbor IZS a výkonu služby Ministerstvo vnitra GRH HZS ČR, 21. února 2013.

⁵⁵ *Historie horské služby* [on line]. Špindlerův Mlýn : Horská služba ČR, 03. 02. 2013 [cit. 2013-02-04]. Dostupný z WWW: <http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=537&Itemid=9>.

⁵⁶ *Kynologická brigáda HS* [on line]. Špindlerův Mlýn : Horská služba ČR, 03. 02. 2013 [cit. 2013-02-04]. Dostupný z WWW: <http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=514&Itemid=2>.

⁵⁷ *Když chodí neštěstí po horách, pomůže číslo 1210* [on line]. Praha : Česká televize, 12. 12. 2012 [cit. 2013-01-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelivize.cz/ct24/regiony/207222-kdyz-chodí-nejestesti-po-horach-pomuze-cislo-1210/>>.

⁵⁸ *Základní informace o lavinách*. [on line]. Špindlerův Mlýn : Horská služba ČR, 13.09.2012 [cit. 2012-09-15]. Dostupný z WWW:

<http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=551&Itemid=18>.

Celoročně se Horská služba ČR setkává s pátráním po ztracených osobách mimo lavinová pole. Také při nich využívá schopností cvičených psů. Jde o případy, kdy lidé v nepřehledném horském terénu ať v letním či zimním neví, kde se nachází, jsou si vědomí nebezpečí, ubývající sil či rizika neznalosti prostředí a oznámí svoji situaci na linku tísňového volání nebo přímo Horské službě. Informace o pohřešování osoby může být ohlášená též rodinou či známými hledané osoby. Na tyto pátrací akce jsou povolávání i kynologové mimo horskou službu.

4.4.9 Městská policie

Dalším orgánem, který používá při své činnosti psy je městská (obecní) policie. V souladu se zákonem o obecní policii⁵⁹ může být zřízena ve městech (obcích) zastupitelstvem a to obecně závaznou vyhláškou. Strážník městské (obecní) policii je oprávněn použít psa namísto nebo vedle donucovacích prostředků. Služební psi jsou využíváni k obraně strážníka, zvýšení jeho autority, zajištění veřejného pořádku na sportovních a kulturních akcích, při zajišťování pachatelů. Pro zúčastnění se takového zákroku musí úspěšně absolvovat zkoušku. Při ověření způsobilosti se postupuje podle závazného pokynu policejního prezidenta č. 43/2003 o systému osvědčování strážníků a psovodů a služebních psů. Získané osvědčení má platnost dva roky.⁶⁰

Městští strážníci se zabývají i záchranářskou kynologií. Jde o Městskou policii v Ostravě a v Praze. Spolupracují s IZS a cvičí své psy pro vyhledávání v sutinách i na plochách. Pro tuto činnost musí mít psovod a pes splněn atest Ministerstva vnitra HZS ČR, rozšířen o zkoušky z oblasti zdravotní, práce ve výšce, nad volnou hloubkou a to i s použitím vrtulníku.⁶¹

4.5 Mezinárodní organizace

Výcviku záchranářských psů se věnují lidé nejen v ČR, ale i v mnoha dalších zemích světa. Sdružují se v organizacích, z nichž některé jsou členy mezinárodní

⁵⁹ ČESKO. Zákon č. 43 ze dne 11. února 2009. Úplné znění zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii jak vyplývá z pozdějších změn. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 13, s. 596-609.

⁶⁰ *Útvar psovodů*. [on line]. Praha : Městská policie hlavního města Prahy, 08. 02. 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.mppraha.cz/o-mestske-policii/struktura/useky/psovodi.htm>>.

⁶¹ ZYCHOVÁ, V. *Skupina kynologie IZS*. [on line]. Ostrava : Městská policie Ostrava, 23. 03. 2010 [cit. 2013-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpostrava.cz/WebForms/Stranky/Detail.aspx?Id=134&IdParent=26>>.

organizace IRO (Internationale Rettungshunde Organisation) se sídlem v rakouském Salzburgu. Potřeba mezinárodní spolupráce vzešla z událostí při zemětřesení v Arménii v roce 1988, kde se projeví nedostatky v komunikaci a následné koordinaci mezi kynologickými pátracími týmy z různých států a současně mezi místními orgány. Myšlenka vyměňovat si názory týkající se nasazení na mezinárodní úrovni byla završena v roce 1993 založením IRO jako neziskové organizace financované z darů. V současné době zastřešuje 115 národních organizací záchranných psů z 39 zemí.⁶²

Tab. č.1 Členské země IRO⁶³

Členské země IRO		
Argentina	Jihoafrická republika	Slovensko
Belgie	Kanada	Slovinsko
Brazílie	Kolumbie	Španělsko
Česká republika	Korea	Spojené arabské emiráty
Chile	Maďarsko	Švédsko
Dánsko	Mexiko	Švýcarsko
Estonsko	Německo	Tchaj-wan
Finsko	Norsko	Thajsko
Francie	Polsko	Turecko
Holandsko	Rakousko	Ukrajina
Chorvatsko	Rumunsko	Uruguay
Itálie	Rusko	USA
Japonsko	Řecko	Velká Británie

Za Českou republiku jsou členy Svaz záchranných brigád kynologů ČR, Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR a Kynologická záchranná jednotka ČR. IRO pořádá pro své členy mezinárodní závody, setkání, kurzy a školení. Vše s cílem připravit co nejširší kvalitní základnu pro nasazení kynologických pátracích týmů v případě mimořádné události. O dobrých výsledcích kynologických organizací z ČR v této organizaci svědčí i fakt, že v sedmičlenném předsednictvu je jeden Čech – Helena Šabatová a v seznamu 28 mezinárodních rozhodčích je dokonce Čechů sedm.⁶⁴

⁶² *Introduction* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.iro-dogs.org/en/iro-home.html>>.

⁶³ *IRO Members* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.iro-dogs.org/en/iro-home/iro-members.html>>.

⁶⁴ *Introduction* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.iro-dogs.org/en/iro-home.html>>.

4.6 Zkoušky

Výcvik každého psa je časově náročný a vychovat psa záchranáře schopného účastnit se skutečného zásahu znamená každodenní důslednou práci psa i psovoda. Pro ověřování průběžně dosažených znalostí, schopností, ale též souhry tohoto týmu, absolvují postupně ve svých organizacích zkoušky různých úrovní a zaměření. Vrcholem této práce je dosažení úrovně umožňující delegaci ke zkoušce opravňující k nasazení do akce, tzv. atestu Ministerstva vnitra. Jak již bylo v této práci zmíněno, výcvik psů záchranářů probíhá v několika specializacích: vyhledávání v sutinách, plošné a terénní vyhledávání, vodní práce, hledání po stopě, lavinový výcvik, mantrailing. Zkoušky opravňující k povolání do ostré akce, tj. atesty, se však provádí pouze pro sutinové a plošné vyhledávání.

Na atest může být vyslán pouze tým, který splnil úroveň danou vnitřním řádem organizace. V následující části jsou uvedeny způsoby prověřování úrovně v dobrovolnických organizacích s vymezením požadovaného stupně pro vyslání na atesty Ministerstva vnitra.

Svaz záchranných brigád kynologů ČR

Svaz záchranných brigád kynologů ČR se řídí Národním zkušebním řádem Svazu záchranných brigád kynologů ČR, který obsahuje různé úrovně zkoušek různých zaměření:

zkouška záchranářské způsobilosti - ZZZ

zkouška záchranných prací ZZP 1 – 3, C

zkouška terénního vyhledávání ZTV 1 – 3, C

zkouška vodních prací ZVP 1 – 3, C

zkouška lavinových prací ZLP 1 – 3, C

zkouška záchranného stopování ZZS 1 – 3, C

Úroveň 1 je považována za základní, úroveň 2 za vyšší, úroveň 3 za vrcholovou. Zkouška ZZS 3 se poprvé uskuteční v srpnu 2013. „C“ označuje zkoušky speciální, kdy jsou hledány vzorky mrtvého pachu, tzv. cadaver. Další speciální zkouškou je zkouška záchranných prací ze zamrzlé plochy (ZZL), která má za cíl pomoci zajištění

bezpečnosti dětí i dospělých při pohybu na ledě, a zkouška pohotovostní jednotky (ZPJ).⁶⁵

Na atestaci MV může být vyslán kynolog se psem po složení zkoušky ZTV 2 pro plochy a ZZP 2 pro sutiny.⁶⁶

Kynologická záchranná jednotka ČR

KZJ ČR má vlastní testy pro praktické využití psovoda se psem a to zvláště pro sutiny a pro plochy. Vždy jde o třístupňový test, kdy třetí stupeň by měl odpovídat úrovni atestu MV. Zkoušky jsou pořádány vždy tak, aby část hledání se uskutečnila ve dne a část v noci. Je stanoveno stáří psa pro jednotlivé stupně: stupeň 1 = 15 měsíců, stupeň 2 = 20 měsíců, stupeň 3 = 24 měsíců. Pro účast na atestu Ministerstva vnitra je doporučeno složení alespoň druhého stupně testu dané specializace.⁶⁷

Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR

Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR má vlastní testy pouze pro nominaci na atest Ministerstva vnitra. Test je samostatný pro každou specializaci. Na atest Ministerstva vnitra je doporučen též tým, který úspěšně absolvoval zkoušky dle mezinárodního zkušebního řádu pro záchranné psy (IPO-R), a to zkoušku plošného vyhledávání stupeň B (zkratka RH-FLB) pro plochy nebo zkoušku sutinového vyhledávání stupeň B (zkratka RH-T B) pro sutiny.⁶⁸

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska má vlastní zkušební řád pro záchranné psy Sboru dobrovolných hasičů (SDH). Pořadatelem zkoušek může být výhradně SDH, zúčastnit se jich může i nečlen SDH. Pes v den konání zkoušek musí splňovat nejnižší věkovou hranici, stanovenou na 12 měsíců. Velikost, plemeno ani průkaz původu psa nejsou důležité. Zkoušky jsou prováděny z těchto specializací:

⁶⁵ *Národní zkušební řád SZBK ČR* [on line]. Praha : SZBK ČR, 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <<http://www.zachranari.cz/cs/10/narodni-zkusebni-rad-szbc-cr/>>.

⁶⁶ *Kvalifikační podmínky pro zařazování členů SZBK ČR do reprezentace nebo vysílání na atestace jsou v některých směrech rozdílné* [on line]. Praha : SZBK ČR, 10.12.2012 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.zachranari.cz/cs/12/143/reprezentace-szbc-cr/>>.

⁶⁷ *Testy KZJ* [on line]. Brno : Kynologická záchranná jednotka ČR, 10.3.2007 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <<http://www.kzjcr.cz/content/testy-kzj>>.

⁶⁸ *Provozní dokumenty ZBK JmK ČR* [on line]. Vlčnov : Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje, 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.zbkjmkcr.cz/?page_id=194>.

- zkouška plošného vyhledávání: stupeň A, B, N (noční)
- zkouška sutinového vyhledávání: stupeň A, B
- zkouška stopařská: stupeň A, B
- zkouška kondiční
- zkouška cadaver

Výsledkem může být pouze splnil či nesplnil. Úspěšně zvládnutou zkoušku je potřeba každé 2 roky obnovit a to buď ve stejném stupni nebo ve stupni vyšším, ale i nižším. Platnost zkoušky může obnovovat také tak, že se zúčastní minimálně jednou za čtvrt roku společného cvičení. Jednotlivé druhy a stupně zkoušky umožňují veliteli psovodů povolat tým k nasazení v příslušném druhu a stupni hledání pohřešovaných osob.⁶⁹

Horská služba

Horská služba má vlastní Zkušební řád pro lavinové psy horské služby. Je určen pouze pro psovody - členy Horské služby ČR nebo organizace, která je součástí IKARU (Internationalen Kommission für Alpines Rettungswesen, tj. Mezinárodní komise alpského záchranářství). Lavinový a pátrací pes musí mít absolvované zkoušky A, B, C nebo CW, kde C a CW je nejvyšší. Zkoušky se může zúčastnit pes nebo vykastovaná fena jakéhokoliv plemene stáří minimálně 12 měsíců. Zkouška je rozdělena do pěti částí:

- poslušnost – ovladatelnost psa
- praktické použití psů pro vyhledávání v lavině
- teorie lavin a vyhledávání pomocí lavinových vyhledávačů
- praktické použití psů pro vyhledávání v horském terénu
- topografie a praktické použití

Z obsahu zkoušky je zřejmé, že jsou prověřovány nejen schopnosti psa, ale samostatně též znalosti psovoda. Přezkušují se teoretické znalosti lavinové problematiky a následně se ověřuje schopnost vyhledat zasypané lavinové vyhledávače, v další části zkoušky je psovod zkoušen z teoretické znalosti topografie, umění práce s GPS. Celkový výsledek zkoušky závisí nejen na úspěšném absolvování zmiňovaných pěti částí, ale též na způsobu práce a souhry při jejich plnění. Získaná zkušební známka má platnost jeden

⁶⁹ *Metodický pokyn SH ČMS k provádění přípravy odbornosti SH ČMS v oblasti psovodů a záchranných psů a podmínek k získání odbornosti SH ČMS psovod záchranného psa I, II. a III stupně.* [on line]. Praha : Dobrovolní hasiči, 28. 12. 2008 [cit. 2013-02-13]. Dostupný z WWW: <http://www.dh.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=315:metodicky-pokyn-sh-ms-provadni-pipravy-odbornosti-sh-ms-v-oblasti-psovod-zachrannych-ps-a-podminek-k-ziskani-odbornosti-sh-ms-psovod-zachranneho-psa-i-ii-a-iii-stupn&catid=30:psovodi&Itemid=41>.

rok a musí se každým rokem obnovovat. K vyššímu stupni se může tým přihlásit po úspěšném absolvování kurzu v rámci Horské služby České republiky.⁷⁰

4.7 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém byl vytvořen pro provádění záchranných prací při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech a jeho činnost je definována zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.

Zřízení IZS bylo iniciováno v devadesátých letech 20. století potřebou jednotné legislativy pro každodenní práci záchranných složek při nehodách, haváriích a dalších. Tyto složky musely spolupracovat, avšak nebylo právně stanoveno, která z nich nese odpovědnost za výsledek akce. Cílem bylo koordinovat postupy orgánů státní správy, samosprávy a záchranných složek při přípravě na likvidaci havárii a odstraňování jejich následků.⁷¹ Systém je tvořen základními a ostatními složkami.

„Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného systému.“⁷²

Pro postup při společném zásahu složek IZS vydává GŘ HZS ČR tzv. typové činnosti složek IZS, které jsou součástí dokumentace IZS.⁷³ Pro danou událost je vždy vytvořen katalogový soubor, v němž na počátku je definován charakter a druh mimořádné události a další části (listy) obsahují postup pro velitele zásahu a zúčastněné složky.

Základní složky zajišťují nepřetržitou pohotovost pro ohlášení mimořádných událostí, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě události. Zřizují operační střediska⁷⁴, která jsou stálými orgány pro koordinaci složek IZS a soustřeďují požadavky na pomoc v nouzi na linkách tzv. tísňového volání. Ostatní složky jsou povolávány k zásahu dle potřeby a druhu negativní události.

⁷⁰ *Učebnice Horské služby České republiky* [on line]. Špindlerův Mlýn : Horská služba ČR, 03. 02. 2013 [cit. 2013-02-04]. Dostupný z WWW: <http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1796&Itemid=2>.

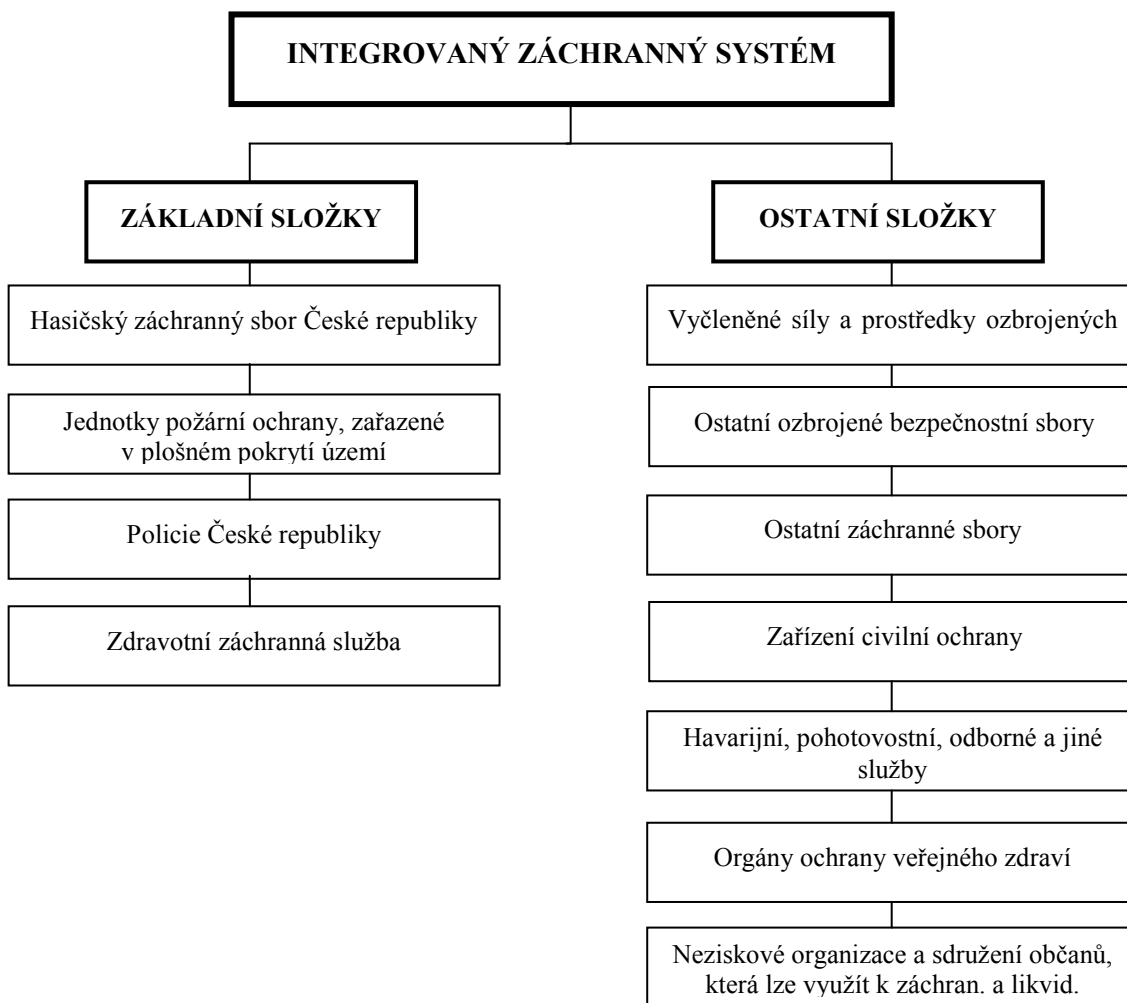
⁷¹ BALABÁN, M., DUCHEK, J., STEJSKAL, J. *Kapitoly o bezpečnosti*. Praha, 2007, s. 183-185.

⁷² ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (zákon o integrovaném záchranném systému). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3461-3474.

⁷³ ČESKO. Vyhláška 328 Ministerstva vnitra ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení IZS. In *Sbírka zákonů České republiky*. 200, částka 127, s. 7447-7464.

⁷⁴ KROUPA, M., ŘÍHA, M. *Integrovaný záchranný systém*. č. 2, Praha, 2006, s. 69.

Schéma č. 1 Integrovaný záchranný systém⁷⁵

Tísňovým voláním se rozumí bezplatná volba čísel v telefonních sítích, která jsou uvedena v telefonních seznamech a jsou určena pro oznámení mimořádné události vyžadující záchranu životů nebo ochranu zdraví, majetku a životního prostředí.

Čísla tísňového volání

a) národní

- 150** - oznámení požárů, živelních pohrom, havárií a nehod
- události vyžadující poskytnutí záchranných nebo likvidačních prací (hašení, vyprošťování, likvidace nebezpečných látek)
 - hovor je odbavován na operačním a informačním středisku HZS ČR společně s tísňovým číslem 112

⁷⁵ Vlastní zdroj.

- 155** - přivolání pomoci při úraze, náhlém zhoršení zdravotního stavu, dopravních nehodách se zraněním
 - hovor je odbavován na operačním středisku zdravotní záchranné služby

- 158** - oznámení narušení veřejného pořádku a bezpečnosti, trestné činnosti
 - ohlášení dopravních nehod a situací vyžadujících potřebu řízení silničního provozu
 - hovor je odbavován na operačním pracovišti Policie ČR

- 156** - oznámení na operační pracoviště obecní (městské) policie týkající se narušení veřejného pořádku či výskytu trestné činnosti v daném místě

b) jednotné evropské číslo

- 112** - oznámení jakékoliv mimořádné události
 - linka využívána zejména cizinci (možnost odbavení v cizí řeči), dále občany ČR pokud nevědí, které národní číslo tísňového volání použít
 - hovor je odbavován na operačním a informačním středisku HZS ČR společně s tísňovým číslem 150
 - v mobilní síti je možné volat i bez SIM karty nebo bez kreditu
 - technologie sama vyhodnotí, odkud žadatel volá a přepojí na správné operační pracoviště příslušného kraje
 - funguje pro tísňová volání ve všech státech Evropské unie (v ČR od roku 2004)

Ostatními složkami IZS se stávají subjekty po uzavření Dohody o plánované pomoci na vyžádání. Tyto dohody jsou uzavírány Ministerstvem vnitra - GŘ HZS ČR nebo HZS krajů. Dohody obsahují způsob poskytnutí pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací a součástí jsou i podmínky náhrady výdajů a škod. Je v nich uveden také přehled sil a prostředků určených k poskytnutí plánované pomoci, jména osob, které zajistí jejich zabezpečení, včetně kontaktů na ně a dále doba potřebná k jejich poskytnutí v případě vyžádání pomoci.⁷⁶

⁷⁶ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 25 pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra ze dne 3. června 2003, kterým se stanovuje postup při uzavírání dohod v rámci integrovaného záchranného systému. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2003, částka 2. s. 1 – 4.

Dohody o plánované pomoci na vyžádání, jejichž náplní je poskytnutí, psůvodů a záchranných psů mají uzavřeny tyto subjekty:⁷⁷

- Svaz záchranných brigád kynologů ČR
- Kynologická záchranná jednotka ČR
- Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR
- Sbor dobrovolných hasičů Hejnice
- Městská policie Ostrava
- Městská policie Praha
- Horská služba ČR

4.7.1 Poskytování pomoci do zahraničí

ČR se zapojuje při mimořádných událostech do záchranných akcí i v zahraničí. Úkoly v této oblasti patří do působnosti Ministerstva vnitra v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí. Za Ministerstvo vnitra plní tyto úkoly GŘ HZS ČR. Je zajišťována záchranná a materiální pomoc a je možné využít i složky IZS.⁷⁸ Náklady spojené se zapojením do mezinárodních záchranných operací jsou hrazeny z prostředků Ministerstva zahraničních věcí, které rovněž zajišťuje povolení k průjezdu, přeletu, vstupu či pobytu na území cizích států.⁷⁹

Požadavek na poskytnutí pomoci je adresován buď přímo Ministerstvu vnitra nebo Ministerstvu zahraničních věcí nebo o závažné mimořádné události obdrží tyto orgány informace od humanitárních organizací. Následuje projednání na úrovni ministerstev, zda je ČR schopna požadovanou pomoc poskytnout. Výsledné rozhodnutí je však i rozhodnutím politickým. Pokud je kladné a je stanoven finanční limit pomoci, jsou aktivovány předurčené prostředky a začínají práce směřující k realizaci podpory postižené zemi. Pomoc může mít formu záchrannou, materiální, finanční, poradenskou (expertní), případně jejich kombinace. ČR má uzavřeny dvoustranné dohody o spolupráci při mimořádných událostech a katastrofách se všemi sousedními

⁷⁷ *Ústřední poplachový plán IZS* [on line]. Praha : HZS ČR, 01.01.2011 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/soubor/upp-111101-fin-pdf.aspx>>.

⁷⁸ ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (zákon o integrovaném záchranném systému). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3461-3474.

⁷⁹ ČESKO. Nařízení vlády 463/2000 ze dne 27. listopadu 2000 o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 132, s. 7212-7213.

státy a s Maďarskem, které umožňují ve zjednodušeném režimu překračovat státní hranice. Jejich součástí jsou i společná školení, cvičení, náhrady vzniklých škod apod.⁸⁰

Kdy poprvé vyslal náš stát záchranáře v rámci mezinárodní pomoci? Bylo to ještě před sametovou revolucí, v prosinci roku 1988. Do té doby poskytovala tehdy Československá socialistická republika humanitární pomoc pouze finanční nebo materiální. 7. prosince 1988 zasáhlo silné zemětřesení jednu z republik tehdejšího Sovětského svazu, Arménii. Nejvíce zasažena byla města Leninakan, Spitak a Stěpanavan, zahynulo 25 000 lidí, 19 000 bylo zraněno, více než půl miliónu lidí přišlo o domovy a své zaměstnání. Zničeno bylo 80 % budov města Leninakanu, druhého největšího města Arménie s původně 290 000 obyvateli. Výjezdu se zúčastnilo 78 hasičů, kteří pomáhali při záchraně osob ze zřícených domů a dalších činnostech na vyžádání.⁸¹

Dalším výjezdem záchranářů byla pomoc při zemětřesení v Turecku v srpnu 1999. Turecko požadovalo pomoc a zejména záchranné psy. Z České republiky odjelo mimo jiné i 15 psůvodů se cvičenými psy a to ve 4 skupinách. Poprvé byli vystaveni realitě hledání v sutinách, navíc v extrémních podmínkách vysoké vzdušné vlhkosti ve slunečním žáru. V roce 1999 dostali psi – záchranáři ještě další příležitosti ukázat na mezinárodním poli své schopnosti. Po zemětřesení v Turecku se začala třást země i v Řecku, další otřesy postihly čínský ostrov Tchaj-wan 21. září 1999 a 12. listopadu 1999 opět Turecko. Do Řecka vyslání psůvodů nebyli, avšak na Tchaj-wanu a v Turecku patřili opět k vítaným pomocníkům. Podmínky byly odlišné: Tchaj-wan přinesl nový poznatek v podobě rozsáhlých sesuvů půdy, kdy lavina hlíny a balvanů přikryla nejen přírodu, ale i celé vesnice. Listopadové Turecko přineslo zcela odlišné klimatické podmínky ve srovnání se zásahem v srpnu téhož roku: teploty kolem nuly, v noci až pod bodem mrazu.⁸²

Praktická nasazení přinesla mnoho poznatků nejen kynologům, věnujícím se výcviku psů pro vyhledávání v sutinách. Zkušenosti ukázaly i potřebu řešit reakce na žádost o mezinárodní pomoc legislativně, nutnost připravit smlouvy, dohodnout pravidla, připravit technické prostředky, upravit spolupráci jednotlivých složek. Lidé

⁸⁰ ZAORALOVÁ, N. *Humanitární pomoc, to není jen pomoc materiální nebo finanční* [on line]. Praha : Hasičský záchranný sbor České republiky, 4. 10. 2012 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/humanitarni-pomoc-to-neni-jen-pomoc-materialni-nebo-financni.aspx>>.

⁸¹ *Historie vzniku odřadu USAR*. [on line]. Praha : USAR Czech Republic, 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=90>>.

⁸² SEDLÁK, J. *Brácha pes*. České Budějovice, 2006. s. 9-60.

byli nabití odhodláním tyto věci řešit. Zákonem, který úlohy v oblasti nasazení upravil, se stal zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Dalším legislativním předpisem, který definuje vysílání mezinárodní pomoci je nařízení vlády č.463/2000 Sb. ze dne 27. listopadu 2000.⁸³

V roce 1999 došlo také k napojení na mezinárodní organizaci INSARAG (Mezinárodní poradní skupina pro vyhledávací a záchranné práce - International Search and Rescue Advisory Group), v rámci které jsou projednávána pravidla a metodické postupy pro všechny fáze záchranných prací od přípravy po zpětnou vazbu ze zásahu. V období mezi katastrofami pak zajišťuje INSARAG přípravu USAR týmu z různých států.⁸⁴

Na základě zkušeností z roku 1999 a poznatků skupiny INSARAG začala i ČR budovat týmy připravené pro záchrannou pomoc tzv. odřady.

4.7.2 Odřad HZS ČR

Odřady jsou záchranné jednotky pro poskytování pomoci na území ČR, v případě potřeby mohou být vyslány na pomoc jiným zemím. Zásady pro vytváření odřadů jsou stanoveny pokynem generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 45 ze dne 9. 10. 2003, ve znění pokynu generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 7 ze dne 2. 2. 2004. Odřad je sestaven z hasičů nejméně dvou jednotek požární ochrany nebo hasičů jedné jednotky požární ochrany a dalších osob IZS nebo osob poskytujících osobní pomoc. Jsou vytvářeny odřady pro

- vyhledávání a záchrannou činnost ze zřícených budov (tzv. USAR odřad)
- likvidaci požárů
- záchranné práce při povodních
- zásahy při chemických a ekologických haváriích
- a další tak, aby odpovídaly potřebám v místě události.⁸⁵

Pro vyhledávání a záchrannou činnost ze zřícených budov jsou tedy určeny USAR odřady. Součástí USAR odřadu jsou vždy kynologové s vycvičenými psy. Slovo USAR je zkratkou anglických slov Urban Search and Rescue, tedy prohledávání

⁸³ *Historie vzniku odřadu USAR.* [on line]. Praha : USAR Czech Republic, 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=90>>.

⁸⁴ *Historie vzniku odřadu USAR.* [on line]. Praha : USAR Czech Republic, 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=90>>.

⁸⁵ *Poskytování humanitární pomoci do zahraničí* [on line]. Praha : USAR Czech Republic, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=196>>.

a záchrana osob v obydlených oblastech. Do roku 2002 se užívalo označení SAR, tj. Search and Rescue. Na popud mezinárodní organizace INSARAG došlo ke změně na USAR, protože název SAR byl používán pro službu pátrání a záchranu v případě zmizelých letadel.

USAR odřady v České republice jsou dva. Zřizují je HZS Moravskoslezského kraje a HZS hlavního města Prahy. Odřad může být sestaven jako střední (medium), který tvoří 36 osob, z toho 6 kynologů a těžký (heavy), tvořený 69 osobami, z toho 10 kynologů. Kynologové jsou držitelé platných atestů Ministerstva vnitra. Mohou být využiti kynologové z dalších složek IZS a osob poskytujících osobní a věcnou pomoc.⁸⁶

O zařazení do seznamu pro mezinárodní záchranné operace může požádat držitel kynologického atestu Ministerstva vnitra (viz další kapitola práce), pokud splní podmínky pro zařazení do seznamu pro tyto operace. Jde o úspěšné absolvování zdravotní prohlídky psovoda, která je prováděna s ohledem na mimořádnou fyzickou a psychickou zátěž členů mezinárodní záchranné jednotky, duševní způsobilost ověřenou na speciálním pracovišti a mezinárodní očkovací průkaz s vyznačením záznamů o podrobení se očkování proti tetanu, hepatitidě A+B, chřipce, klíšťové encefalitidě, přenosné dětské obrně, záškrtu, meningokokové meningitidě A+C a břišnímu typu. Tyto prohlídky nemusí absolvovat příslušníci bezpečnostních sborů a ozbrojených sil, u nichž se zdravotní způsobilost prokazuje dle zvláštního právního předpisu. Psovod musí být dosažitelný mobilním telefonem a musí souhlasit s nakládáním s jeho osobními údaji. Je též povinen ohlásit případnou změnu údajů a dále dočasné (nad 7 kalendářních dnů) nebo trvale omezení schopnosti nasazení psa či psovoda na kontaktní místo Ministerstva vnitra - GŘ HZS ČR.⁸⁷

USAR tým musí být maximálně soběstačný. S tím souvisí i jeho vybavení. Dle metodiky INSARAG musí být Heavy USAR tým vybavený na 10 dnů samostatné činnosti v oblasti mimořádné události. Převaha USAR týmu na místo se řeší dle vzdálenosti místa poskytnutí pomoci:

- letecky – do vzdálenosti 2500 km

⁸⁶ *Odřad USAR*. [on line]. Praha : USAR Czech Republic, 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=19>>.

⁸⁷ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 48. pokyn GŘ HZS ČR a nám.min.vnitra ze dne 31.10.2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací ve znění pokynu č. 19 GŘ HZS ČR ze dne 15.5.2008. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2003, částka 47, s.1-14.

- pozemní cestou – do 1000 km (cca 17 hodin jízdy); tímto způsobem je možné přesunout těžkou techniku a vybavení zajišťující soběstačnost odřadu
- kombinovanou – do vzdálenosti až 2500 km (cca 60 hodin jízdy); vyslání části týmu letecky včetně týlového zabezpečení této části (v této části i psůvodi se psy) a pozemní cestou doplněné dalšími členy týmu.⁸⁸

USAR týmy mohou projít klasifikačním procesem INSARAG External Classification (IEC), po jehož úspěšném absolvování budou zařazeni do databáze klasifikovaných USAR týmů pro vytvoření prvotních nabídek pomoci postižené zemi. Cílem je, aby se v případě potřeby na místo neštěstí dostaly pouze týmy připravené a vybavené pro pomoc v postižené oblasti. Klasifikace probíhá podle standardů metodiky INSARAG. Český heavy USAR tým úspěšně zvládl proces IEC a získal INSARAG certifikát v říjnu 2010. Jeho platnost je 5 let.⁸⁹

4.7.3 Kynologický atest Ministerstva vnitra-GŘ HZS ČR

Podmínkou zařazení psa a psůvoda do seznamů pro využití IZS je splnění požadavků a úspěšné absolvování atestu Ministerstva vnitra pro daný charakter zásahu. Na atest se může přihlásit tým po splněních podmínek kvalifikačních požadavků vysílající kynologické organizace, která je zastoupená v odborné kynologické komisi. Kynologický atest Ministerstva vnitra má dvě specializace:

- specializace S (sutiny) – pro vyhledávání ve zřícených budovách
- specializace P (plošné) – pro plošné vyhledávání při pátrání po pohřešovaných osobách.

Kynolog se psem může zkoušku na jednu specializaci opakovat maximálně dvakrát. Pokud neuspěje, pes již nemůže být ke zkoušce přihlášen. Kynolog se o ni může pokusit znovu, avšak s jiným psem. Platnost atestu je 2 kalendářní roky. Poté je potřeba zkoušku absolvovat znovu.⁹⁰

⁸⁸ Vysílání odřadů MV-generálního ředitelství HZS ČR do zahraničí [on line]. Praha : USAR Czech Republic, 2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=261>>.

⁸⁹ Klasifikace USAR CZ - INSARAG [on line]. Praha : USAR Czech Republic, 2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=397>>.

⁹⁰ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 48. pokyn GŘ HZS ČR a nám.min.vnitra ze dne 31.10.2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psůvoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací ve znění pokynu č. 19 GŘ HZS ČR ze dne 15.5.2008. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2003, částka 47, s.1-14.

Výjimkou je psovod služebního psa HZS ČR, kterému může být na základě jeho žádosti příslušná kategorie S nebo P praktického použití psa opětovně zadána bez nutnosti přezkoušení.⁹¹

Atestační zkoušky se organizují zpravidla dvakrát ročně. Přihláška je podávána prostřednictvím vysílající organizace, které je tým členem, a to teprve po přezkoušení v organizaci zastoupené v odborné kynologické komisi. K přihlášce se přikládají dvě fotografie psovoda a dvě fotografie psa. Na atest je potřeba se přihlásit minimálně 21 dnů přede dnem konání zkoušek. Psovod se může jedné atestační zkoušky zúčastnit pouze s jedním psem. Háravé feny nejsou ke zkoušce připuštěny. Na psa i psovoda jsou předepsány kvalifikační požadavky:

- Psovod:
- dosažení 18 let věku
 - odborná způsobilost
 - fyzická způsobilost
 - zdravotní způsobilost
- Pes:
- minimální věk 12 měsíců
 - konstituce a správný typ vyšší nervové činnosti odpovídající požadavkům pro nasazení při zásahu
 - odborná příprava a požadovaný stupeň vycvičenosti
 - fyzická způsobilost s požadovanou vytrvalostí
 - splnění veterinárních požadavků (ověřuje veterinární lékař)
 - tetované číslo zápisu nebo implantovaný čip
 - absolvované požadované očkování
 - zdravotní posudek s ohledem na vyšší stupeň zátěže
 - dvakrát ročně odčervení

Prověřování psa probíhá ve třech částech: ovladatelnost, speciální cviky a praktické použití v dané oblasti.

- Ovladatelnost ověřuje zvládnutí povelu přivolání psa, ovladatelnost psa u nohy psovoda, odložení psa, vysílání psa do určených směrů, překonávání překážek.
- Obsahem speciálních cviků je prohledání terénu nebo prostoru a následné označení vyhledaného subjektu (figuranta) v co nejkratším čase. Při posuzování

⁹¹ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 41. pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 15.11.2012, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u Hasičského záchranného sboru České republiky. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2012, částka 41.

přesnosti označeného místa se přihlíží k okolnostem, např. povětrnostním podmínkám, skladbě terénu. Závěrečné označení místa nálezu a jeho přesnost je úkolem psovoda, vychází přitom z chování psa.

Praktická zkouška je odlišná dle požadované specializace:

- a) Pro sutinové vyhledávání (specializace S) jde o prohledání prostorů s ukrytými maximálně 4 figuranty a to pod úrovní terénu, nad ním či v jeho úrovni. Figuranti mohou být skryti nebo nikoliv. Terénem jsou budovy, s minimálně třetinovým podílem sutin a rozdělené do několika úseků, z nichž žádný nesmí přesahovat plochu 1000 m². Zkouška se skládá ze dvou cvičení, mezi nimi je přestávka minimálně 1 hodinu, může probíhat v jakoukoliv denní či noční dobu a za jakéhokoliv počasí. Na počátku si vyžádá psovod informace k situaci a oznámí, jakým způsobem pes označuje nález. V prvním cvičení je povinnost propátrat dva úseky, ve druhém pak úsek jeden. Časový limit pro jedno cvičení je 40 minut, s ohledem na rozlohu a členitost terénu může být zkrácen či prodloužen.
- b) Pro plošné vyhledávání (specializace P) je požadováno prohledání dvou úseků o maximální rozloze jednoho úseku 50 000 m², v němž jsou ukryty pod úrovní, nad ní či v úrovni terénu, volně či skrytě (s možností vyhledávání v objektu) maximálně 4 osoby či skupiny osob – figurantů. První cvičení se skládá z propátrání dvou úseků, nasazení jsou současně dva psovodi se psy společně. Druhé cvičení se skládá z propátrání jednoho úseku. Časový limit na každé cvičení je maximálně 40 minut, který může komise zkrátit či prodloužit. Na počátku si vyžádá psovod informace k situaci a oznámí, jakým způsobem pes označuje nález. Cvičení je prováděno v jakoukoliv denní či noční dobu a ročním obdobím. Cílem je vyhledat figuranty a místo nálezu označit psem. Způsob označení musí být předem oznámen komisi.

Při obou praktických částech je vyhodnocována souhra psa s psovodem, způsob a přesvědčivost označení nalezených osob. Vždy je nutné nalézt všechny hledané figuranty. Je tolerováno jedno falešné označení. V průběhu zkoušky se provádí prověrka fyzické způsobilosti psovoda a psa a to při přesunech na místo výkonu speciálních cviků, kdy je nutno překonat překážky a dále prověřováním reakcí psa, kdy vyhledávání probíhá i mimo část speciálních cviků.⁹²

⁹² HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 48. pokyn GŘ HZS ČR a nám.min.vnitřní ze dne 31.10.2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací ve znění pokynu č. 19 GŘ HZS ČR ze dne 15.5.2008. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2003, částka 47, s.1-14.

Po úspěšném absolvování je držitel atestu zařazen do seznamu, který je spravován Ministerstvem vnitra - GŘ HZS ČR pro potřeby ústředního poplachového plánu IZS a je předán k využití hasičským záchranným sborům krajů. Seznam je pravidelně aktualizován.⁹³

Pořadatelem kynologického atestu Ministerstva vnitra ve specializaci sutinové a plošné vyhledávání je Ministerstvo vnitra - GŘ HZS ČR, specializaci P (plochy) organizuje v součinnosti s Policií ČR, která jediná má ze zákona odpovědnost za pátrání po pohřešovaných osobách a věcech. Kritéria pro kynologické atestační zkoušky vznikla po dohodě všech zástupců v odborné kynologické komisi generálního ředitele HZS ČR a všechny organizace zastoupené v komisi je odsouhlasily.⁹⁴

Jak již bylo uvedeno, atesty Ministerstva vnitra jsou pořádány každoročně ve dvou termínech pro každou specializaci zvlášť. V následující tabulce je uvedena úspěšnost na atestačních zkouškách.

Tab. č. 2 Výsledky kynologických atestů⁹⁵

Atesty MV	Plochy počet		Sutiny počet	
	zúčastněných	úspěšných	zúčastněných	úspěšných
I. termín 2011	21	16	17	11
II. termín 2011	14	3	16	10
I. termín 2012	16	7	16	7
II. termín 2012	10	4	18	5

V přípravě je rozšíření atestů o další specializaci a to mantrailing: vyhledávání osob na základě starých pachových stop. Návrh na rozšíření o tuto oblast byl podán Policii ČR. Atest by měl vycházet ze stáří stop pro vyhledávání minimálně 10 hodin.⁹⁶

⁹³ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 48. pokyn GŘ HZS ČR a nám.min.vnitra č. ze dne 31.10.2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací ve znění pokynu č. 19 GŘ HZS ČR ze dne 15.5.2008. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2003, částka 47, s.1-14.

⁹⁴ HEJZLAR, R. odbor IZS a výkonu služby Ministerstvo vnitra - GŘ HZS ČR, 21. února 2013.

⁹⁵ *Zápisy odborné kynologické komise* [on line]. Praha : HZS ČR, 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>>.

⁹⁶ *Zápisy odborné kynologické komise* [on line]. Praha : HZS ČR, 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>>.

4.7.4 Atest IRO

Psovod se svým psem mají možnost získat další atestaci v sutinovém vyhledávání. Jde o atest mezinárodní organizace IRO - Mission Readiness test, jehož úspěšným splněním se pes a psovod dostanou na mezinárodní seznam vedený IRO pro nasazení do akce po celém světě. Systém hodnocení využívá zkušeností švýcarské organizace záchranných psů REDOG, rakouské armády AFRU a rakouského Červeného kříže ÖRK. Zájemce o účast na této vrcholové zkoušce musí předem úspěšně absolvovat zkoušku RH-T B, tj. zkoušku sutinového vyhledávání stupeň B dle Mezinárodního zkušebního řádu pro záchranné psy (IPO-R). Atestační zkouška je postavena jako skutečný zásah USAR týmu na záchranné operaci. Účastníci pracují v pátracích skupinách, složených minimálně ze tří týmů (psovod + pes). Hodnocen je však každý tým samostatně. Podmínkou pro účast psa je dále stáří minimálně 20 měsíců a nejvíce 8 let při prvním pokusu o získání atestu. Psovod musí mít cestovní pas s platností minimálně 6 měsíců po účasti na akci a platná očkování předepsána pro danou zemi. Týmy pracují tak, jako by skutečně přijely do země vyžadující humanitární pomoc, tj. musí se v dané zemi registrovat, musí akceptovat místní zvyky a být připraveni na zcela samostatnou činnost včetně potravin, zdravotnického vybavení, osobních ochranných prostředků apod. Sami si zajišťují i „ubytování“, kterým jsou obvykle stany. Po celou dobu zkoušky platí zákaz používání vlastních dopravních prostředků. Účastníkům není znám časový plán, stanovena je pouze doba čtyřhodinového odpočinku v předem neurčeném čase, jinak jsou stále v pohotovosti, připraveni do 15 minut nastoupit k zásahu. Součástí jsou testy ze znalosti metodiky INSARAG, ověřování teoretické i praktické znalosti poskytování první pomoci lidem i psům, slaňovací cvičení psovoda se psem. Fyzickou zdatnost týmu navíc prověřuje desetakilometrový pěší pochod, který může být zařazen před nebo kdykoliv mezi vyhledáváním. Orientace při pochodu je samozřejmě plně na psovodovi.

Samotné vyhledávání probíhá v minimálně třech oblastech sutin o velikosti 800 až 2000 m², v nichž alespoň dvě místa umožňují při vyhledávání výškový rozdíl nejméně dvou metrů. Počet ukrytých „obětí“ není stanoven a nesmí být účastníkům znám. Figuranti jsou zcela skryti, přičemž umístění minimálně čtyř z nich je troskami nebo jiným materiálem alespoň 1,5 metru odděleno od psa. Jsou využívány rušící podněty jako průmyslové zvuky, řetězové pily, generátory apod., pes by jimi však

neměl být rozptylován během práce. Ve vyhledávací oblasti lze rozmístit jídlo, oblečení, odpadky.⁹⁷

Psovod obdrží na každém vyhledávacím místě písemný popis situace. Jeho úkolem je stanovit taktiku prohledávání, může se obrátit s upřesňujícími dotazy na klasifikátora. Před zahájením samotného vyhledávání mu pak musí plán svého postupu oznámit. Čas pro tuto přípravu je součástí doby stanovené na vyhledávání, která činí 20 minut. Pes by měl hledat pach osoby trvale a intenzivně a po nalezení jasně označit štěkáním a hrabáním. Psovod v průběhu práce sleduje psa, motivuje ho, po označení nálezu oznamuje nález hodnotícímu týmu. Z práce týmu musí být jasný soulad a týmové úsilí. Prováděno je minimálně sedm vyhledávání po 20 minutách v denní i noční době v průběhu 2 dnů. Veškerá komunikace je vedena v angličtině či němčině, psovod neznalý jazyka může využít vlastního tlumočnicka. Nalezeno musí být alespoň 70 % obětí. Nálezy však nejsou jediným posuzovaným kritériem, hodnotí se práce týmu po celou dobu zkoušky. Pokud tým uspěje, získá certifikaci s platností na dva roky. Dosáhne-li pes 10 let věku, je nutno recertifikaci provést již po jednom roce.⁹⁸

Atest IRO je velmi náročnou zkouškou, postavenou na simulaci skutečného prostředí po mimořádné události. Nepřetržitá pohotovost s minimální dobou na odpočinek, znalost angličtiny nebo němčiny, povinnost zajistit pro sebe a svého psa vybavení i stravu, fyzická i psychická náročnost znamenají ve výsledku relativně nízkou úspěšnost účastníků. Pořadatelskou zemí atestu IRO v roce 2012 byla Česká republika a zúčastnilo se 33 týmů, ze 6 evropských zemí. Úspěšných bylo týmů dvanáct.⁹⁹

⁹⁷ *Guideline - IRO MRT Rubble* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <http://www.iro-dogs.org/fileadmin/user_upload/pdf/Regelwerke/Leitfaden_IRO-MRT_Truemmer_E.pdf>.

⁹⁸ *Guideline - IRO MRT Rubble* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <http://www.iro-dogs.org/fileadmin/user_upload/pdf/Regelwerke/Leitfaden_IRO-MRT_Truemmer_E.pdf>.

⁹⁹ *Report - Mission Readiness Test (MRT) in Zatec 2012 (CZ)* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <http://www.iro-dogs.org/fileadmin/user_upload/pdf/Einsatztests/Bericht_MRT_2012_homepage_E.pdf>.

5 NASAZENÍ VYHLEDÁVACÍHO TÝMU DO ZÁCHRANNÉ AKCE

5.1 Zapojování kynologů do akcí z hlediska práva

Kynolog se může do záchranné akce v rámci IZS zapojit dvojím způsobem:

- a) Kynolog je profesionálním zaměstnancem zasahující složky IZS a jeho zásah je součástí náplně jeho práce a pobírá za daný výkon plat nebo mzdu.
- b) Kynolog je dobrovolník, který není zaměstnancem zasahující složky nebo je zaměstnancem složky, která se však dané akce neúčastní. V tomto případě jde o osobu poskytující osobní a věcnou pomoc na vyžádání dle zákona o IZS a může případně i poskytnutí pomoci odmítnout, pokud by tím ohrozil život vlastní nebo jiných osob anebo pokud mu v tom brání důležité okolnosti, které by zjevně způsobily závažnější následek než ohrožení, kterému se má předcházet.¹⁰⁰

Je-li potřeba kynologa dobrovolníka uvolnit ze zaměstnání, jde o překážku v práci z důvodu obecného zájmu, které jsou řešeny zákoníkem práce¹⁰¹ v § 200 a § 202. Z hlediska tohoto zákona jde o výkon občanské povinnosti (poskytnutí osobní pomoci při živelních událostech nebo v obdobných mimořádných případech a v případech, kdy je osoba povinna podle právních předpisů osobní pomoc poskytnout) a zaměstnavatel poskytne zaměstnanci volno v nezbytně nutném rozsahu, avšak bez náhrady mzdy nebo platu od zaměstnavatele.

Náhradu za poskytnutí vyžádané osobní a věcné pomoci řeší zákon o IZS. Za poskytnutí takovéto pomoci náleží fyzické nebo právnické osobě peněžní náhrada, kterou poskytuje krajský úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována. Za případné škody, které by právnické či fyzické osobě vznikly při poskytnutí vyžádané osobní nebo věcné pomoci v souvislosti se záchrannými pracemi či cvičeními, odpovídá stát a je poskytována náhrada opět prostřednictvím místně příslušného krajského úřadu. Škody vzniklé při mezistátní pomoci hradí škody složkám IZS nebo osobám v nich zařazeným Ministerstvo vnitra. K vyžádání pomoci pro provádění záchranných

¹⁰⁰ ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (zákon o integrovaném záchranném systému). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3461-3474.

¹⁰¹ ČESKO. Zákon č. 262 ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 84, s. 3146-3241.

a likvidačních prací je oprávněno Ministerstvo vnitra prostřednictvím operačního a informačního střediska GŘ HZS, velitel zásahu na místě zásahu nebo prostřednictvím místně příslušného operačního a informačního střediska IZS.¹⁰²

Pokud pomoc byla poskytnuta, ačkoliv k jejímu poskytnutí nebyla fyzická osoba, právnická osoba, občanské sdružení či ostatní složka IZS vyzvána oprávněným subjektem jsou náklady hrazeny na základě komerčního nebo jiného vztahu mezi poskytovatelem a příjemcem této pomoci.¹⁰³

5.2 Nasazení kynologického týmu k zásahu

Psovod se psem může být povolán v ČR do akce po úspěšném získání kynologického atestu Ministerstva vnitra, který je popsán v jedné z předchozích kapitol této práce. Dostane se tím na seznam držitelů kynologických atestů (viz příloha II), který je uložen na operačním informačním středisku Ministerstva vnitra - GŘ HZS ČR a je průběžně aktualizován. Někteří psovodi jsou uvedeni v seznamu dvakrát. Důvodem je složení atestačních zkoušek se dvěma psy. Na seznamu jsou všichni majitelé atestu Ministerstva vnitra, tedy i z profesionálních složek jako jsou Městská policie Praha a Ostrava a HZS.

Úspěšné absolvování atestu Ministerstva vnitra, prokazující odbornou, fyzickou a zdravotní připravenost psovoda a psa, dokazuje psovod veliteli zásahu předložením „kynologického atestu“, který je oboustranným průkazem obsahujícím údaje psovoda a psa včetně fotografií (viz příloha III).

Kynologický pátrací tým může být nasazen po získání atestu do vyhledávání v sutinách nebo pátrací a záchranné akce v terénu.

Vyhledávání v sutinách

Vyhledávání v sutinách náleží do kompetence HZS ČR. Cílem je vyhledávání živých osob v sutinách zřícených budov či objektů, ke kterým může dojít následkem požáru, výbuchu, dopravních, leteckých, průmyslových havárií nebo vlivem přírodních

¹⁰² ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (zákon o integrovaném záchranném systému). In *Sbirka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3461-3474.

¹⁰³ Metodická pomůcka Ministerstva vnitra č.j.: PO-1590/IZS.2003 ze dne 30. června 2003, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných likvidačních a obnovovacích (asanačních prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí). In *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*. 2003, částka 6, s. 172 – 177.

živlů. O nasazení psů rozhoduje velitel zásahu, důvodem pro povolání je vyloučení přítomnosti osob v sutině. Svolání členů kynologické skupiny provádí Operační a informační středisko Ministerstva vnitra GRH HZS ČR (OPIS) nebo územně příslušné operační a informační středisko HZS kraje (KOPIS) dle seznamu držitelů kynologického atestu se specializací S (sutiny). Kynologové jsou nejdříve vyrozuměni o vzniku mimořádné události, která může vyžadovat jejich nasazení a to prostřednictvím vedoucího složky IZS, kontaktní místem složky IZS nebo je vyrozuměn přímo atestovaný člen složky IZS, který je místně příslušný. Následným krokem je vyžádání členů kynologické skupiny k zásahu prostřednictvím OPIS. V praxi může dojít i ke splynutí obou kroků, tj. přistoupí se rovnou k vyžádání zásahu. Člen kynologické skupiny je poté dopraven na místo zásahu obvykle prostředky HZS ČR nebo smluvně zajištěnými dopravními prostředky s výstražným znamením. Po příjezdu na místo se kynolog ohlásí veliteli zásahu a prokáže se platným kynologickým atestem. Je žádoucí povolat minimálně dva kynology se psy. Z kynologů je na místě ustanoven vedoucí kynologické skupiny pro komunikaci s velitelem zásahu. Skupině jsou přiděleni dle potřeby hasiči pro zajištění pohybu členů kynologické skupiny na místě zásahu, potřebná technika apod. Vedoucí kynologické skupiny rozhoduje o způsobu a postupu při nasazení psů.

Pes se na sutiny nasazuje bez obojku, záchranářské dečky, identifikační známky či jiných věcí, které by mohly způsobit zachycení psa v sutinách. Je možné jej vybavit ochranou tlapek, tzv. botičkami, baterkou při předpokladu práce ve tmě. V případě potřeby lze využít vodítko nebo reep-šňůry pro zamezení vstupu do nebezpečných oblastí. Před nasazením psů je nutné odvolat všechny zasahující ze sutin určených k prohledání, sutiny lehce zkropit vodní mlhou a 5 – 10 minut odvětrat. Při zásahu je nutné počítat i s prací ve výšce a nad volnou hloubkou, kdy pes i psovod musí být zajištěni proti pádu. Pro překonání terénních překážek je využíváno slaňování, stejně tak jako při vstupu do otvorů objektů. Další možností je spouštění a vytahování psa na určená místa. Nález oznamuje kynolog vedoucímu kynologické skupiny a veliteli. Při mezinárodní záchranné operaci označování nálezu oběti a prohledaných prostor vždy postupuje v souladu s metodikou INSARAG (viz příloha VI).¹⁰⁴

¹⁰⁴ MV-GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. Odborná kynologická komise. *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchranářských psů*. Praha, 2005, s. 10–22.

Pátrací a záchranné akce v terénu

Pátrací a záchranné akce v terénu spadají do kompetence Policie ČR a postup při pátrání se řídí dle Katalogového souboru typových činností IZS, konkrétně listem STČ 07/IZS Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu¹⁰⁵. Pohřešovanou osobou je osoba, po které bylo vyhlášeno nebo započato pátrání, a které hrozí nebezpečí ohrožení života a zdraví v důsledku mimořádné události (např. malé dítě, nemocná či nesvéprávná osoba) nebo působením nepříznivých okolností (podchlazení, umrznutí apod.). Postup dle listu typové činnosti se však nevztahuje na pátrací akce, které Policie ČR provádí samostatně, nikoliv v rámci IZS. Dále se postupem neřídí záchrana osob v bezprostředním ohrožení života v horském terénu (zabezpečuje Horská služba ČR) a záchrana osob na vodních tocích nebo vodních plochách (zabezpečuje Vodní záchranná služba Československého červeného kříže). Avšak i v případech započetí těchto záchranných akcí je potřeba Policii ČR vyrozumět.

Oznámení o pohřešování osoby/osob může být přijato tísňovou linkou Policie ČR nebo jiné složky IZS nebo operačním střediskem Policie ČR. Stejně tak může být oznámeno kterémukoliv příslušníku policie osobně nebo telefonicky. Velitelem zásahu je zpravidla příslušník Policie ČR, do příjezdu policie řídí akci velitel nebo vedoucí té složky IZS, která dorazila na místo jako první. Chybějící síly a prostředky pro bezprostřední zahájení pátrací akce v terénu získává policie z ostatních složek IZS, kde je záruka vycvičených osob, které jsou zvyklé na způsob řízení akce. Pátrání se tedy účastní příslušníci Policie ČR, strážníci obecní/městské policie, jednotky požární ochrany, kynologové a další osoby poskytující osobní pomoc na vyžádání. Dle listu typové činnosti je možné na místa kynologů využít psovody se služebními psy Policie ČR nebo psovody se psy ostatních složek IZS s platným kynologickým atestem Ministerstva vnitra ve specializaci P (plochy). Pátrání za pomoci vycvičeného psa se provádí po stopě nebo plošným vyhledáváním a to před rojnicí, vytvořenou z osob prohledávajících terén v předem rozdělených sektorech, proti rojnici nebo se prohledávají samostatně přidělené sektory. Jsou-li při pátrání využíváni současně psovodi se služebními psy a současně jiní psovodi se psy, je nutné je nasazovat odděleně.

¹⁰⁵ *Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu*. [on line]. Praha : HZS ČR, 2010 [cit. 2013-03- 15]. Dostupný z WWW: < <http://www.hzscr.cz/soubor/stc-zpat07-final-pdf.aspx>>.

Při pátrání po osobách mají rozhodující roli a odpovědnost za koordinaci činnosti složek IZS v operačním řízení operační střediska Policie ČR. Při záchraně pohřešovaných osob se účastní tato operační střediska:

- integrované operační středisko operačního odboru krajského ředitelství policie
- operační středisko operačního odboru Policejního prezidia ČR

Tato střediska mimo jiné také povolávají prostřednictvím KOPIS (územně příslušné operační a informační středisko HZS kraje) potřebné síly a prostředky dle dohod o plánované pomoci na vyžádání, k nimž náleží i kynologové.

Při pátrání po pohřešovaných osobách se vždy předpokládá účast více kynologů, je proto nutné, podobně jako u sutinového vyhledávání, ustanovit vedoucího kynologické skupiny. Tomuto vedoucímu se každý psovod po příjezdu ohlásí a prokáže se platným atestačním průkazem. Vedoucí kynologů navrhuje veliteli pátrací akce vhodný postup z hlediska efektivního využití pátracích týmů a dále předává informace zejména o přidělení sektorů, specifikuje možná nebezpečí v nich a zadá úkoly. Zjištěné informace předává tým v průběhu pátrání pomocí prostředků spojovací techniky a současně provádí zakreslování do mapy. Po ukončení práce předá vedoucí kynologické skupiny veliteli pátrací akce písemnou zprávu o průběhu pátrání.

„Pátrání s pomocí psů je efektivnější než pátrání rojnicemi, protože pes dokáže navštívit osobu na vzdálenost až několik desítek metrů. Další výhodou je, že při propátrávání zemědělských porostů rojnicí osob, by došlo ke způsobení větších škod než při použití kynologických pátracích týmů.“¹⁰⁶

Přímo na kynologický tým se však může obrátit v podstatě kdokoliv, třeba i známí a příbuzní pohřešovaných osob. Atestovaný kynolog by měl být „stále na telefonu“, se zaměstnavatelem být domluven na případném uvolnění z práce, dále mít v pohotovosti připravenou výbavu a udržovat sebe i psa v kondici.

5.2.1 Názory kynologů na povolávání do akcí

V předchozí části byla uvedena pravidla, která jsou vytvořena pro zapojení záchranných psů do akcí v rámci IZS. Jaké jsou praktické zkušenosti kynologů s nasazováním do akcí? Pro získání poznatků dobrovolných kynologů byli 25. 1. 2013 osloveni vedoucí regionálních brigád Svazu záchranných brigád kynologů ČR, Sbor

¹⁰⁶ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava, 2009, s. 13.

dobrovolných hasičů Hejnice, Kynologické záchranné jednotky ČR a Záchranné brigády kynologů Jihomoravského kraje ČR. Odpovědi poskytlo šest zástupců, současných nebo bývalých držitelů kynologických atestů. Níže jsou uvedeny reakce respondentů respektive jejich názory, které však nemusí mít obecnou platnost.

✓ **Jsou dobrovolní kynologové se psy povolávání do akcí dostatečně? Pokud víte o případech, kdy povolání nebyli, jaká byla příčina?**

Odpovědi se shodují v případě vyhledávání v sutinách, které má ve své gesci HZS ČR, kdy jsou dobrovolní kynologové nasazováni. V případě ploch, které má na starosti Policie ČR je situace rozdílná dle lokalit. Někde jsou dobrovolníci využíváni, v další lokalitě méně, ale situace se začíná zlepšovat. Toto zlepšení je přikládáno osvětě o záchranné kynologii mezi veliteli zásahů. Převažuje však poznatek, že psi dobrovolných organizací jsou na plochy nasazováni minimálně a pokud už k němu dojde, je to na základě dlouholetých vztahů, kdy jsou mnohdy využiti i psi bez atestu. Možné příčiny nevyužití atestovaných kynologů na plochách, jak je vidí respondenti:

- chybějící informovanost o možnosti vyžádat atestované psy; někdy tuto informaci mají, ale chybí zájem o jejich vyžádání
- pokud se dostaví kynologové na místo vyhledávání na žádost příbuzných, kteří jsou o existenci záchranných psů informováni, může dojít k problémům – nedojde k dohodě s velitelem zásahu, kynologové jsou vykázáni na jiné místo než pátrá policie
- neznalost způsobu úhrady nákladů na vyžádání, obava ze zvýšení nákladů na zásah
- neznalost možnosti nasazení psa a výhod jeho nasazení
- chybí součinnost a vůle využít všechny síly a prostředky pro pátrání
- snaha nasazovat pouze policejní psy, kteří však nemají záchrannářský výcvik
- komunikace v médiích, kdy pro policii vyzní lépe, že „policejní psi“ nežli „policie si musela vyžádat pomoc kynologických záchrannářů“
- pocit konkurence mezi různými složkami IZS

✓ **Přichází povolání do akce včas (tedy na počátku) či až později a pes má tudíž na místě ztíženou práci. Jaké bývají důvody pozdějšího přivolání?**

U sutin je opět konstatována spokojenost, hasiči si nedovolí neposlat do sutin psa. Včasnost může být ovlivněna dojezdovou vzdáleností psů k místu neštěstí. U ploch

může dojít k opožděnému přivolání snahou policie prověřit veškeré informace a postupně zapojuje další prostředky. Často však na přivolání atestovaných kynologů nedojde a oni se dostaví k zásahu sami na základě informací z médií nebo na požádání příbuzných.

✓ **V jakých situacích se obracejí na kynology nejvíce složky IZS?**

HZS při pátrání po zavalených osobách, osobách zasypaných v troskách domů, trosky po výbuchu plynu, průmyslové havárie, havárie vlaku. V poslední době při pátrání po utonulých osobách. Policie v případech pátrání po pohřešovaných či zatoulaných dětech, starých či sklerotických osobách nebo v případě pohřešované osoby, u níž se předpokládá, že by se mohla vyskytovat na území o velké rozloze.

✓ **V jakých situacích se obrací na kynology jiné složky či soukromé osoby? Je někdy důvod k odmítnutí zásahu po takovéto žádosti? Jaký?**

Ano obrací. Jde o rodinu, která hledá další možnosti v pátrání, ze zoufalství, kdy se snaží udělat cokoli pro nalezení svých blízkých. Kontakt najdou obvykle na internetu nebo získají od známých. Neberou ani ohled na to zda pes má či nemá atestaci. Dle dalšího respondenta se obrací přímo, pokud nejsou spokojeni s postupem Policie ČR nebo z důvodu jiných představ o pátrání po pohřešované osobě. K odmítnutí může dojít, pokud by vedoucí akce vyhodnotil nasazení psů jako zbytečné či nebezpečné. Dalším důvodem je zdravotní stav psa či psovoda nebo jejich nedostupnost z důvodu jiného nasazení, příliš velké vzdálenosti od místa události. Jeden z respondentů se setkal s požadavkem na pátrání po zvířatech, domácích mazlíčcích. Tuto situaci však psi neumí řešit.

✓ **Je současný systém zapojování do akcí vyhovující? Pokud ne, proč tomu tak není.**

V odpovědích převládá názor, že systém je dobře vypracován, ale praktické provádění někdy vázne, shoda je opět v rezervách využívání ze strany Policie ČR. Ne vždy mají profesionální složky povědomí o dobrovolnících a jejich možnostech. Současně je konstatováno, že za posledních několik let se situace zlepšila. Jeden z respondentů upozorňuje na povinnost mít pro zásah atesty Ministerstva vnitra: mnohé týmy úspěšně absolvovaly vysoké zkoušky dle zkušebních řádů kynologických organizací, avšak

atestu se nemají možnost účastnit pro omezenou možnost jejich konání: i tyto týmy by měly mít možnost se pátrání zúčastnit.

✓ **Je spolupráce při zásahu v rámci IZS či mezinárodní účasti vyhovující nebo máte nějaké připomínky, náměty?**

Pokud se již na samotnou akci dobrovolní kynologové dostanou, samotná spolupráce probíhá již bez problémů. Negativní zkušenosti existují, ale jen výjimečně. Spočívají v neznalosti specifík práce psů (např. nasazování na místa, která by stačila propátrat rojnicí), neochota domluvit se. Dalším negativním poznatkem jsou náznaky konkurování si mezi složkami IZS obecně (netýká se jen kynologů).

Mezinárodní účast je v současné době řešena profesionálními složkami, na úrovni USAR týmů.

✓ **Jaké podmínky jsou obecně vytvářeny při zásahu? (má pes vyhovující podmínky pro svou práci?)**

V odpovědích je obecná shoda, že pokud podmínky nejsou, snaží se je vedoucí kynologické skupiny vyjednat s velitelem akce a je ve velké většině vyhověno a to jak pro samotné nasazení, tak pro odpočinek.

✓ **Jaké jsou Vaše zkušenosti s uvolňováním kynologů dobrovolníků ze zaměstnání na zásahy?**

Uvolňování záleží vždy na zaměstnavateli. Někteří souhlasí a současně jednou větou upozorní, že na danou pracovní pozici čekají další, kteří se nebudou věnovat vedlejším činnostem. V tomto případě je zmiňována možnost zlepšení stavu, pokud by byla činnost kynologů více medializována a vstoupila tak do povědomí obyvatelstva. Většina respondentů uvedla, že pokud jde o atestovaného kynologa, není uvolnění problém. V jedné z odpovědí se objevilo pozastavení se nad neexistencí náhrady ušlé mzdy.

✓ **Znáte nějakou techniku, která by mohla při záchranné práci nahradit v některé činnosti psa?**

Odpovědi jsou shodné: přes existenci šterbinových kamer (sutiny), vrtulníků s termokamerami (plochy) a dalších, je čich psa nenahraditelný. Technika je využívána spíše na ověření a detailní prozkoumání místa psího nálezu. Jeden z respondentů uvádí,

že i kynologové se přizpůsobují a využívají techniku. Příkladem je GPS lokátor umístěný na obojku psa, který umožňuje sledovat jeho pohyb v dané oblasti a dává jasné informace, který úsek je prohledán a kam se pes nedostal. Tyto informace lze přenést do počítače a dále vyhodnocovat.

5.2.2 Informace poskytnuté GŘ HZS ČR a Policii ČR

O poskytnutí informací k účasti kynologů na záchranných akcích bylo požádáno i GŘ HZS ČR a generální ředitelství Policie ČR.

Z odboru IZS a výkonu služby MVGŘ HZS ČR pplk. Ing. Roman Hejzlar potvrdil, že seznamy držitelů atestů MV jsou k dispozici na operačním a informačním středisku IZS, což je místně příslušné OPIS HZS kraje. Na jeho základě jsou k mimořádné události různého typu povolávání kynologové se psy. Pro všechny „ostatní složky IZS“ (Městská policie Praha, Městská policie Ostrava, Svaz záchranných brigád kynologů ČR, Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR, Kynologická záchranná jednotka ČR, SDH apod.) platí, že pokud chtějí fungovat v systému záchranné kynologie, musí být psovodi daných organizací držiteli kynologického atestu Ministerstva vnitra v požadované specializaci. Dále se domnívá, že systém zkoušek funguje, je dobře nastaven a držitelé atestu jsou kdykoliv na vyzvání připraveni poskytnout pomoc na vysoce kvalifikované úrovni. Zásahy atestovaných kynologů jsou evidovány a zveřejňovány na webu¹⁰⁷ HZS ČR.¹⁰⁸

Policejní prezidium ČR na požadavek poskytnutí statistických údajů k pátrání po pohřešovaných osobách ze dne 7. 2. 2013 odkázalo na krajská ředitelství Policie ČR, stejně tak s požadavkem o poskytnutí důvodů, proč nedochází k zapojení atestovaných dobrovolných kynologů. S otázkami k postupu zapojování kynologů a umístění seznamů atestovaných psovodů odkázalo Policejní prezidium ČR na Katalogový soubor typové činnosti STČ 07/IZS. Z oslovených 14 krajských ředitelství odpovědělo šest. Z odpovědí vyplývá, že Policie ČR vede statistiky pátrání souhrnně, není možné z nich vymezit pouze pátrání po pohřešovaných osobách dle katalogového listu STČ 07/IZS. V roce 2011 nebylo na území krajů, které reagovaly, využito dobrovolných kynologů

¹⁰⁷ *Společné zásahy kynologů a HZS v ČR* [on line], Praha : USAR CR, 2013. [cit. 2013-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?tot0=91&pgf0=0&idk=325>>.

¹⁰⁸ HEJZLAR, R. odbor IZS a výkonu služby Ministerstvo vnitra GŘ HZS ČR, 21. února 2013.

ostatních složek IZS. Využívání jsou pouze psovodi Policie ČR s pátracími psy. Uváděné důvody proč nejsou povolávání atestovaní záchranní psi :

- stálá dostupnost služebních psovodů a psů, jejich mobilita
- povaha a utajení služebních zákroků
- riziko spojené s tím, že pohřešovanou osobou může být i nebezpečný pachatel, osoba duševně nemocná, sebevrah apod.
- komunikace (spojení), jednotné velení, taktika pátrání, ochranné prostředky atd.
- nejsou uzavřeny smluvní vztahy mezi PČR a kynology
- přivolat kynology při mimořádné události může hasič, který to může nabídnout veliteli zásahu
- přivolat si dobrovolné kynology příslušníci policie nabízejí oznamovatelům s tím, že si je musí uhradit sami.

Více údajů poskytl vedoucí oddělení služební kynologie Královéhradeckého kraje. Policie využívá pro pátrání po pohřešovaných osobách služební pátrací psy. Nemají speciální záchranářský výcvik, ale složené zkoušky P1 – P4 dle Zkušebního řádu Policie ČR¹⁰⁹. Tyto zkoušky jsou velmi náročné a plně vyhovující i pro pátrací akce. Tito psi mají všestranný výcvik a i díky dnešním metodám, rozlišení povelů a používání různých pomůcek, lze bez problému používat tyto psy na pátrací akce, tj. pes ví, jak se má chovat při nalezení např. zatoulané osoby. Pro zapojování atestovaných kynologů je důležitý přístup jak policejních psovodů, tak i atestovaných kynologů. Obě strany se musí respektovat, komunikovat spolu a cvičit. V každém kraji má policie oddělení služební kynologie. Přesto jsou šance v různých krajích odlišné. V Královéhradeckém kraji jsou atestovaní psovodi využívání vždy v případech ztracených dětí, starších lidí. Pokaždé záleží na konkrétním případě, ne každá pátrací akce je hned záchranná práce a povolávání atestovaných psů by bylo neúčelné. Povolávání jsou přímo, mobilním spojením. Pokud je ohlášeno na linku tísňového volání pohřešování osoby, je na místo vyslán pracovník oblastního oddělení pro zjištění prvotních informací. Na místo může jít rovnou i psovod se psem. Zároveň probíhá příprava psovodů se psy a pokud se potvrdí potřeba jejich nasazení, vedoucí oddělení

¹⁰⁹ *Zkušební řád Policie ČR*. [on line]. Kyjov : CZ-PES, 2013 [cit. 2013-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.cz-pes.cz/zkusebni-rad-police-cr.php>>.

služební kynologie vysílá na místo 10-15 psů se psy, mezi nimiž mohou být i atestovaní kynologové složek IZS.¹¹⁰

Policejní kynologie je vždy závislá na lidech: záleží na vedoucím, jak své lidi vede, cvičí s nimi, kontroluje, motivuje atd. Někteří záchranáři neuznávají policejní psy pro vyhledávání pohřešovaných osob. Hodně o tom mluví, píší na internetu, někteří mnohdy sami atesty nemají. Je ale mnoho těch, kteří atesty mají a jsou féroví a skromní, jsou rádi za možnost nasazení do praxe a rádi spolupracují. Nesouhlas byl projeven s vyhledáváním cadaveru, na něj má být použit výhradně policejní pes. Důvodem je specializace, tj. jeden pes by neměl být cvičen pro vyhledávání živých a současně mrtvých osob, jen tak je zajištěna jeho úplná spolehlivost pro vyhledávání osob živých. Takové zkušenosti jsou i v zahraničí. Ve vyhledávání cadaveru je jedna oblast, kde, pokud bude připravena atestační zkouška, by mohli mít prostor i dobrovolní kynologové. Jedná se o vyhledávání utonulých ve vodě.¹¹¹

¹¹⁰ LAUŠMAN, R. vedoucí odd.služební kynologie Královéhradeckého kraje, 27. února 2013, 18. března 2013.

¹¹¹ LAUŠMAN, R. vedoucí odd.služební kynologie Královéhradeckého kraje, 27. února 2013, 18. března 2013.

ZÁVĚR

Významnou roli při záchraně lidských životů v případě mimořádné události, kterou může být živelná pohroma, nehoda způsobená lidskou chybou či pátrání po pohřešované osobě, u níž vzniklo nebezpečí ohrožení zdraví či dokonce lidského života, má pes. K této činnosti může být však využit pouze, pokud je k tomu cvičen a veden. Jeho partnerem pro nasazení k záchraně je psovod, tj. osoba, která výcvik psa směřující k vyhledávání osob vede a řídí. Tato práce je velmi náročná nejen časově, ale také finančně. Psovod při výcviku využívá vrozené vlastnosti psa, které cíleně usměrňuje a rozšiřuje jeho dovednosti. Schopnosti psa pro vyhledávání je možné využít při vyhledávání v sutinách, na ploše, v lavinách, ve vodě. Pes a psovod spolu vytváří kynologický pátrací tým.

Psovod může být profesionálem, tj. je zaměstnancem organizace, u které je kynologie zřízena jako profesionální složka nebo se kynologii věnuje ve svém volném čase a je obvykle členem dobrovolnické kynologické organizace. Obor kynologie, který se věnuje výcviku pro vyhledávání osob, se nazývá záchranářská kynologie. Na území České republiky je organizováno 550 kynologů v občanských sdruženích věnujících se této činnosti. V rámci svých organizací trénují, cvičí, účastní se různých úrovní zkoušek, ověřujících připravenost psa i psovoda. Kynologové různých organizací se setkávají při porovnávání svých dovedností na soutěžích v rámci republiky i na mezinárodní úrovni.

Pro koordinaci záchranných prací při mimořádných událostech byl definován zákonem 239/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů integrovaný záchranný systém, který je tvořen základními a ostatními složkami. Základní složky tvoří Hasičský záchranný sbor ČR, Jednotky požární ochrany, zařazené v plošném pokrytí území, Policie ČR a Zdravotní záchranná služba. Mezi ostatní složky se po uzavření dohody o plánované pomoci mohou dostat i dobrovolné kynologické organizace. Při výskytu mimořádné události jsou pak prostřednictvím Operačního a informačního střediska Ministerstva vnitra Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR nebo územně příslušného operačního a informačního střediska Hasičského záchranného sboru kraje přivoláni kynologové k vyhledávání. Pro nasazení do akce je potřeba složit předepsanou zkoušku - kynologický atest Ministerstva vnitra. Podmínky a obsah

zkoušky jsou dány Pokynem generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra č 48/2003 ve znění pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 19/2008. Stejně tak mohou být nasazeni, pokud splní další podmínky, i pro mezinárodní záchranné operace.

Profesionální a dobrovolné kynology záchranáře spojuje společný cíl – vyhledávání osob při mimořádných situacích. Nemají jednotné vedení, setkávají se však na zásazích při mimořádných událostech v rámci integrovaného záchranného systému. Pro obě skupiny platí, že na tento zásah je nutné mít platný kynologický atest Ministerstva vnitra. Tento atest má v současné době 48 psů. V tomto počtu jsou zahrnuti psi dobrovolných i profesionálních kynologů. Vzhledem k počtu členů dobrovolných organizací toto číslo není vysoké.

Kynologický atest Ministerstva vnitra má v současné době pouze dvě specializace: vyhledávání v sutinách, které patří do působnosti HZS ČR a plošné vyhledávání, spadající do činnosti Policie ČR. Dílčím cílem práce bylo zhodnotit způsob zapojování kynologů do akcí. Ze zkušeností zástupců dobrovolných kynologických organizací vyplývá, že povolávání atestovaných kynologů v oblasti sutin funguje. V případě plošného pátrání jsou však povolávání minimálně, a pokud na zavolání dojde, je to na základě dlouholetých vztahů. Důvody pro nevyužívání atestovaných kynologických pátracích týmů, které vyplynuly z dotazů na Policii ČR, hovoří o dostatku vlastních policejních psů na pátrání po pohřešovaných osobách, avšak je zřejmá i nedostatečná informovanost o možnosti využití atestovaných kynologů či neznalost způsobu finanční náhrady za nasazení.

Český kynolog má možnost složit ještě další atestační zkoušku, organizovanou mezinárodní organizací záchranných psů IRO – Mission Readiness Test. Její náročnost je vysoká, avšak takto atestovaných kynologů v akcích integrovaného záchranného systému není možné využít. A to i přesto, že tato zkouška využívá metodiky Mezinárodní poradní skupiny pro vyhledávací a záchranné práce INSARAG. Tedy stejné metodiky, dle které byl úspěšně klasifikován český těžký (heavy) USAR tým. Zde je viděna rezerva nastaveného systému: umožnit i držitelům certifikátu Mission Readiness účast na zásahu v rámci integrovaného záchranného systému.

Další oblast zlepšení využívání kynologů s atestem MV lze spatřit v rozšíření informovanosti v řadách Policie ČR (úhrada nákladů na povolání týmu, možnost a způsob přivolání), obecně ve zlepšení komunikace na úrovni operačního řízení.

Zasahující složky by měly mít za cíl záchranu lidského života či zdraví, v praxi to znamená spolupráci a vstřícnost namísto rivality či vytváření konkurence.

Záchranářská kynologie v České republice patří mezi světovou špičku. České kynologické pátrací týmy ukázaly své kvality již při vyhledávání osob po zemětřesení v Turecku v roce 1999 a potvrdily je při zásazích v dalších zemích. Vysokou úroveň našich organizací dokládá i zastoupení Čechů v mezinárodní organizaci záchranných psů IRO. K rozšíření obecného povědomí o kvalitách našich kynologů – záchranářů, o jejich existenci, možnostech využití kynologických pátracích týmů by mohla přispět média: podáváním častějších informací nejen ze zásahů, ale též ze života organizací, které se výcviku kynologických pátracích týmů věnují.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BALABÁN, M., DUCHEK, J., STEJSKAL, L. *Kapitoly o bezpečnosti*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2007. 428 s. ISBN 978-80-246-1440-3.
2. EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. 2. vyd. Praha : Magnet Press, 1991. 97 s. ISBN 80-85434-33-4.
3. FINDEJS, J. *Chodský pes*. 1. vyd. České Budějovice : Dona, 1997. 108 s. ISBN 80-85463-91-1.
4. HAMER, B. *Psi ve válce: pravdivé příběhy o psí statečnosti v boji*. 1. vyd. Praha : Ivo Železný, 2005. 150 s. ISBN 80-237-3901-8.
5. HARTL, K. *Člověk a pes*. 1.vyd. Praha : Naše vojsko, 1986. 96 s.
6. HARTL, K., SKUHROVSKÝ, J., KŮŽEL, M. *Výcvik psa (Výchova a výcvik psů služebních plemen)*. 2. vyd. Praha : Naše vojsko, 1972. 236 s.
7. HRUŠOVSKÝ, J. et al. *Pes a jeho výcvik*. 2. vyd. (doplněné.a přepracované) Praha : Naše vojsko, 1990. 336 s. ISBN 80-206-0091-4.
8. KRAJNÍK, V., ĎURIŠIN, V., KOZÁK, M., BOHRN, F. et al. *Policajá kynológia*. 1. vyd. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2009. 576 s. ISBN 978-80-8054-476-8.
9. KROUPA, M., ŘÍHA, M. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Praha : Armex, 2006. 119 s. ISBN 80-86795-35-7.
10. MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. 1. vyd. Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. 136 s. ISBN 978-80-7385-065-4.
11. MV-GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. Odborná kynologická komise. *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchrannářských psů*. 1. vyd. Praha : MV-generální ředitelství HZS ČR, 2005. 40 s. ISBN 80-86640-38-8.
12. PROCHÁZKA, Z. *Chov psů*. 1. vyd. Praha : Státní zemědělské nakladatelství, 1989. 256 s. ISBN 80-209-0015-2.
13. RULC, J. *Dějiny služební kynologie*. 1. vyd. Praha : CanisTR, 2010. 416 s. ISBN 978-80-904210-3-5.

14. RYNEŠ, M. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. 1. vyd. České Budějovice : Dona, 1997. 69 s. ISBN 80-85463-92-X.
15. SEDLÁK, J. *Brácha pes*. 1. vyd. České Budějovice : Jihočeská záchranná brigáda, 2006. 151 s.
16. VELEMÍNSKÝ, M., ed. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1. vyd. České Budějovice : Dona, 2007. 335 s. ISBN 978-80-7322-109-6.
17. VOKUŠ, J. *Policie České republiky: pomáhat a chránit*. 2.vyd. Praha : Policejní prezidium České republiky, 2010, s.84. ISBN 978-80-254-7700-7.

Elektronické zdroje

1. *Guideline - IRO MRT Rubble* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <http://www.iro-dogs.org/fileadmin/user_upload/pdf/Regelwerke/Leitfaden_IRO-MRT_Truemmer_E.pdf>.
2. *Historie horské služby* [on line]. Špindlerův Mlýn : Horská služba ČR, 03. 02. 2013 [cit. 2013-02-04]. Dostupný z WWW: <http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=537&Itemid=9>.
3. *Historie vzniku odřadu USAR*. [on line]. Praha : USAR Czech republic, 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=90>>.
4. *Historie vzniku odřadu USAR*. [on line]. Praha : USAR Czech republic, 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=90>>.
5. *International IRO Richter* [on line]. IRO : Salzburg, 13.12.2012 [2013-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www.iro-dogs.org/fileadmin/user_upload/pdf/Int._Richter-_und_Trainerliste/liste_ru_IRO_Richter_web.pdf>.
6. *Introduction* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.iro-dogs.org/en/iro-home.html>>.
7. *IRO Members* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.iro-dogs.org/en/iro-home/iro-members.html>>.

16. *O nás*. [online]. Brno : Kynologická záchranná jednotka ČR, 30.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.kzjcr.cz/content/o-nas>>.
17. *Odbor služební kynologie a hipologie*. [online]. Praha : Policie ČR, 12.02.2013 [cit. 2013-02-15] Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>>.
18. *Odřad USAR*. [on line]. Praha : USAR Czech republic, 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=19>>.
19. *Organizace*. [online]. Praha : SZBK ČR, 22.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.zachranari.cz/cs/2/organizace-svazu-zachrannych-brigad-kynologu-cr/>>.
20. PAŠKOVÁ, M., LANG, K. *Zpravodajství* [on line]. Praha : Armáda ČR, 22. 06. 2012 [cit. 2013-02-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/rozmach-vyuziti-psu-v-ceskych-ozbrojenych-sborech-datujeme-do-20--let-minuleho-stoleti--od-te-doby-se-leccos-zmenilo-71306/>>.
21. *Poskytování humanitární pomoci do zahraničí* [on line]. Praha : USAR Czech republic, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=196>>.
22. *Provozní dokumenty ZBK JmK ČR* [on line]. Vlčnov : Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje, 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.zbkjmkcr.cz/?page_id=194>.
23. *Report - Mission Readiness Test (MRT) in Zatec 2012 (CZ)* [on line]. Salzburg : IRO, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: <http://www.iro-dogs.org/fileadmin/user_upload/pdf/Einsatztests/Bericht_MRT_2012_homepage_E.pdf>.
24. *Společné zásahy kynologů a HZS v ČR* [on line], Praha : USAR CR, 2013. [cit. 2013-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?tot0=91&pgf0=0&idk=325>>.
25. *Stanovy sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska* [on line]. Klatovy : Dobrovolní hasiči. 16. 10. 2012 [cit. 2013-02-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.dh.cz/dokumenty/stanovy/stanovy2012.pdf>>.
26. *Stanovy SZBK ČR* [online]. Praha : SZBK ČR, 22.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.zachranari.cz/useruploads/files/stanovy2011.pdf>>.

27. *Svazové dokumenty a normativy*. [online]. Praha : SZBK ČR, 22.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.zachranari.cz/cs/16/svazove-dokumenty-a-normativy/>>.
28. *Testy KZJ* [on line]. Brno : Kynologická záchranná jednotka ČR, 10.3.2007 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <<http://www.kzjcr.cz/content/testy-kzj>>.
29. *Učebnice Horské služby České republiky* [on line]. Špindlerův Mlýn : Horská služba ČR, 03. 02. 2013 [cit. 2013-02-04]. Dostupný z WWW: <http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1796&Itemid=2>.
30. *Ústřední poplachový plán IZS* [on line]. Praha : HZS ČR, 01.01.2011 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/soubor/upp-111101-fin-pdf.aspx>>.
31. *Útvar psodů*. [on line]. Praha : Městská policie hlavního města Prahy, 08. 02. 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.mppraha.cz/o-mestske-policii/struktura/useky/psovodi.htm>>.
32. *Vysílání odřadů MV-generálního ředitelství HZS ČR do zahraničí* [on line]. Praha : USAR Czech republic, 2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=261>>.
33. *Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu*. [on line]. Praha : HZS ČR, 2010 [cit. 2013-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/soubor/stc-zpat07-final-pdf.aspx>>.
34. *Základní informace o lavinách*. [on line]. Špindlerův Mlýn : Horská služba ČR, 13.09.2012 [cit. 2012-09-15]. Dostupný z WWW: <http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=551&Itemid=18>.
35. *Základní poslání Hasičského záchranného sboru ČR* [online]. Praha : Hasičský záchranný sbor ČR, 2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/zakladni-poslani-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr-224110.aspx>>.
36. ZAORALOVÁ, N. *Humanitární pomoc, to není jen pomoc materiální nebo finanční* [on line]. Praha : Hasičský záchranný sbor České republiky, 4. 10. 2012 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/humanitarni-pomoc-to-neni-jen-pomoc-materialni-nebo-financi.aspx>>.

37. *Zápisy odborné kynologické komise* [on line]. Praha : HZS ČR, 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>>.
38. *ZBK JmK ČR* [online]. Vlčnov : Záchránná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR, 22.01.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z WWW: <http://www.zbkjmkcr.cz/?page_id=2>.
39. *Zkušební řád Policie ČR*. [on line]. Kyjov : CZ-PES, 2013 [cit. 2013-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.cz-pes.cz/zkusebni-rad-policie-cr.php>>.
40. ZYCHOVÁ, V. *Skupina kynologie IZS*. [on line]. Ostrava : Městská policie Ostrava, 23. 03. 2010 [cit. 2013-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpostrava.cz/WebForms/Stranky/Detail.aspx?Id=134&IdParent=26>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Nařízení vlády 463/2000 ze dne 27. listopadu 2000 o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 132, s. 7212-7213.
2. ČESKO. Vyhláška 328 Ministerstva vnitra ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení IZS. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 127, s. 7447-7464.
3. ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (zákon o integrovaném záchranném systému). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3461-3474.
4. ČESKO. Zákon č. 262 ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 84, s. 3146-3241.
5. ČESKO. Zákon č. 43 ze dne 11. února 2009. Úplné znění zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii jak vyplývá z pozdějších změn. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 13, s. 596-609.

Ostatní zdroje

1. HAAS, R. vedoucí výcvikového střediska Dobruška, 4. února 2013.
2. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 25. pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra ze dne 3. června 2003, kterým se stanovuje postup při uzavírání dohod v rámci integrovaného záchranného systému. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2003, částka 2. s. 1 – 4.
3. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 41. pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 15.11.2012, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u Hasičského záchranného sboru České republiky. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2012, částka 41.
4. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 48. pokyn GŘ HZS ČR a nám.min.vnitra ze dne 31.10.2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psůvoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací ve znění pokynu č. 19 GŘ HZS ČR ze dne 15.5.2008. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2003, částka 47, s.1-14.
5. HEJZLAR, R. odbor IZS a výkonu služby Ministerstvo vnitra - GŘ HZS ČR 21 února 2013, 28. února 2013.
6. LAUŠMAN, R. vedoucí odd.slůžební kynologie Královéhradeckého kraje, 27. února 2013, 18. března 2013.
7. Metodická pomůcka Ministerstva vnitra č.j.: PO-1590/IZS.2003 ze dne 30. června 2003, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných likvidačních a obnovovacích (asanačních prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí. In *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*. 2003, částka 6, s. 172 – 177.
8. PURMENSKÝ, M., velitel výcvikové základny Grabštejn, 4. února 2013.

SEZNAM ZKRATEK

GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor ČR
IZS	Integrovaný záchranný systém

SEZNAM SCHÉMAT A TABULEK

Schéma č. 1:	Integrovaný záchranný systém
Tabulka č. 1:	Členské země IRO
Tabulka č. 2:	Výsledky kynologických atestů

PŘÍLOHY

- I. Mezinárodní rozhodčí IRO
- II. Výpis ze seznamu držitelů kynologických atestů s platností k 16. 11. 2012
- III. Vzor kynologického atestu
- IV. Držitelé Mission Readness Test
- V. Přihláška k atestačním zkouškám Ministerstva vnitra
- VI. Značení prohledávaných prostor podle metodiky INSARAG
- VII. Otázky rozhovoru pro organizace dobrovolných kynologů
- VIII Otázky pro Generální ředitelství Policie České republiky

Mezinárodní rozhodčí IRO¹¹²
Internationale IRO Richter
International IRO Judges

Aktiv seit	Nachname	Vorname	Land	Email
<i>Active Since</i>	<i>Surname</i>	<i>First Name</i>	<i>Country</i>	<i>E-Mail</i>
2000	Babička	Vilém	CZ	vbabicka@seznam.cz
2010	Corpataux	Patric	CH	patric.corpataux@vtg.admin.ch
2000	Geritzer	Christiane	AT	christiane.geritzer@gmx.at
1994	Gerritsen	Resi	NL	gerritsen@aon.at
2004	Gut	Martin	CH	gut_martin@bluewin.ch
1994	Haak	Ruud	NL	haak@aon.at
2008	Hauk	Andreas	AT	a.hauk@drei.at
2004	Hoffmann	Walter	DE	hoffmannwalter@t-online.de
2009	Kranz	Charlotte	AT	charlotte.kranz@rhvoe.at
2000	Kuchta	Vladimir	CZ	sabatova@zachranari.cz
1993	Kühn	Detlef	DE	de.kuehn@onlinehome.de
2002	Laner	Astrid	IT	astrid.laner@rolmail.net
2005	Meijer	Joop	NL	j.meijer@kpnmail.nl
2007	Murase	Hidehiro	JP	murase-dtc@almond.ocn.ne.jp
2009	Oshima	Kaori	JP	dog@odts.jp
2000	Pavlik	Karel	CZ	pavlik.karel@seznam.cz
1995	Pellikka	Sirpa	FI	sirpa.pellikka@kolumbus.fi
2007	Russegger	Alois	AT	arussegger@aon.at
2000	Šabacký	Pavel	CZ	pavel.sabacky@gmail.com
2005	Sawada	Kazuhiro	JP	mahorinn46@ybb.ne.jp
2008	Schafar	Kurt	AT	kurt.schafar@hunde-oerv.at
2007	Schoonenboom	Digna	NL	digna@xs4all.nl
2000	Sedlák	Daniel	CZ	daniel.sedlak13@gmail.com
1995	Sedlák	Jaroslav	CZ	jase@zachranari.cz
2005	Skulj	Katja	SI	katja_skulj@t-2.net
2000	Štibora	Květoslav	CZ	sabatova@zachranari.cz
2008	Ternovec	Jerneja	SI	jerneja.grom@siol.net
1997	Thanner	Gerd	AT	g.thanner@aon.at

Stand / as per: 13.12.2012

¹¹² *International IRO Richter* [on line]. IRO : Salzburg, 13.12.2012 [2013-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www.iro-dogs.org/fileadmin/user_upload/pdf/Int._Richter-_und_Trainerliste/liste_ru_IRO_Richter_web.pdf>.

PŘÍLOHA II

Výpis ze seznamu držitelů kynologických atestů s platností k 16. 11. 2012¹¹³

Držitel	Město	Číslo atestu	Platnost do	
			S-sutiny	P-plochy
FILIP Jaroslav	Zruč nad Sázavou	MV-02/2005	26.5.2013	16.4.2013
SITTE Michal	Praha	MV-05/2005	21.5.2013	-
NĚMEC Eduard	Praha	MV-03/2006	21.5.2013	16.4.2013
ZEMANOVÁ Veronika	Střelice u Brna	MV-01/2007	3.11.2014	16.4.2013
MARTÍNKOVÁ Jana	Ústí n. Labem	MV-02/2007	-	21.4.2014
FILIP Jaroslav	Zruč nad Sázavou	MV-02/2008	26.5.2014	21.4.2014
LINDA Petr	Cvikov	MV-08/2008	21.5.2013	-
KUČERA Miloslav	Rejvíz	MV-11/2008	21.5.2013	17.9.2013
LIŠKA Petr	Domažlice	MV-12/2008	-	16.4.2013
BRANDNER Martin	Praha	MV-13/2008	26.5.2014	21.4.2014
KLEMŠOVÁ Eva	Přezletice	MV-14/2008	-	16.4.2013
JUCHELKOVÁ Pavla	Ostrava	MV-15/2008	-	16.4.2013
ČENĚK Miloslav	Březová-Oleško	MV-01/2009	21.5.2013	-
LABÍKOVÁ Edita	Hradec Králové	MV-02/2009	21.5.2013	-
HARTL Jaroslav	Spáňov	MV-04/2009	-	16.4.2013
SCHNABLOVÁ Kristýna	Praha	MV-07/2009	-	16.4.2013
KLEGA Petr	Ostrava	MV-09/2009	-	16.4.2013
VLACHOVÁ Lenka	Praha	MV-10/2009	21.10.2013	-
ČEŇKOVÁ Lucia	Březová-Oleško	MV-11/2009	-	16.4.2013
DĚDINOVÁ Jitka	Praha	MV-01/2010	26.5.2014	21.4.2014
SAMLÍKOVÁ Regina	Brno	MV-02/2010	26.5.2014	9.11.2014
NEDOJEDLÝ Martin	Hlučín	MV-01/2011	21.5.2013	16.4.2013
SMĚJOVÁ Veronika	Hlučín	MV-02/2011	21.10.2013	16.4.2013
NOVÁK Robert	Smiřice	MV-03/2011	-	16.4.2013
ŠTRACH Filip	Praha	MV-04/2011	21.10.2013	16.4.2013
SITTE Michal	Praha	MV-05/2011	21.10.2013	16.4.2013
ČENĚK Miloslav	Březová-Oleško	MV-06/2011	21.10.2013	16.4.2013
ZEMANOVÁ Veronika	Střelice	MV-08/2011	21.5.2013	-
VOŠMIKOVÁ Eva	Zdice	MV-09/2011	21.5.2013	-
WILLASCHEK Martin	Vřesina	MV-10/2011	26.5.2014	17.9.2013
NAVRÁTILOVÁ Lenka	Tišnov	MV-11/2011	-	17.9.2013
KRAMOLIŠOVÁ Naděžda	Valašské Meziříčí	MV-12/2011	21.10.2013	-
MÁLEK Pavel	Turnov	MV-13/2011	21.10.2013	-
HOTOVÝ Gustav	Litvínov	MV-14/2011	21.10.2013	-
ŘEHÁČKOVÁ Petra	Teplice	MV-15/2011	21.10.2013	-
HYNEK David	Jaroměř	MV-16/2011	21.10.2013	-
SMĚJOVÁ Veronika	Hlučín	MV-01/2012	-	21.4.2014

¹¹³ *Kynologie v IZS* [on line]. HSZ ČR : Praha, 16. 11.2012 [cit. 2013-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>>.

FAIT Tomáš	Železná Ruda	MV-02/2012	-	21.4.2014
DOSTÁLKOVÁ Kristýna	Přelouč	MV-03/2012	-	21.4.2014
KUČERA Miloslav	Rejvív	MV-04/2012	26.5.2014	-
CHMELOVÁ Šárka	Brno	MV-05/2012	26.5.2014	-
POZDNIČEK Ladislav	Kláštorec n.Ohří	MV-06/2012	26.5.2014	-
ČENĚK Miloslav	Březová-Oleško	MV-07/2012	26.5.2014	-
KRAMOLIŠOVÁ Naděžda	Valašské Meziříčí	MV-08/2012	3.11.2014	9.11.2014
STAŇKOVÁ Kateřina	Smiřice	MV-09/2012	3.11.2014	-
NEČAS Jindřich	Mníšek pod Brdy	MV-10/2012	-	9.11.2014
DYMEŠ Pavel	Hradec Králové	MV-11/2012	-	9.11.2014
SOMERLÍKOVÁ Kristýna	Brno	MV-12/2012	-	9.11.2014

PŘÍLOHA III

Vzor kynologického atestu (přední a zadní strana)¹¹⁴

KYNOLOGICKÝ ATEST CZECH REPUBLIC CANINE ATTESTATION

 foto psovoda
 I

No. 000/2003
 Příjmení / Surname: **NOVAK**
 Jméno / Given name: **Jan**
 Datum narození / Date of Birth: **20.02.1974**
 Pohlaví / Sex: **M**
 Svaz záchranných brigád kynologů ČR

DRŽITEL TOTOHO ATESTU SPLŇUJE KVALIFIKAČNÍ POŽADAVKY PRO NÁSazenÍ PŘI ZÁSADU KE KYNOLOGICKÉMU VYHLEDÁVÁNÍ OSOB V OBOURŮLE SPECIALIZACE.
 THE HOLDER OF THIS ATTESTATION MEETS QUALIFICATION STANDARDS FOR DEPLOYMENT DURING RESCUE OPERATIONS ON THE FIELD OF CANINE SEARCHING ACCORDING TO THE SPECIALIZATION.

 foto psa

Jméno psa / Name of Dog: **Alex**
 Datum narození / Date of Birth: **28.04.1995**
 Plemeno / Breed: **Němec ovčák / German Shepherd**
 Třídící číslo nebo číslo úpru / Sorting No. or ID Card No.: **123456/95**
 Specializace / Specialization: **Sutiny-Disaster SW** Datum / Date: **01.09.2005**
Plošné-Wilderness SW Datum / Date: **01.11.2005**

Datum vydání / Date of Issue: **01.11.2003**
 Vydal / Issued by: **MV-generální ředitelství HZS ČR**
 Ministry of the Interior of the Czech Republic
 Fire and Rescue Service of the Czech Republic
 General Directorate

¹¹⁴ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 48. pokyn GR HZS ČR a nám.min.vnitřní ze dne 31. 10. 2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací ve znění pokynu č. 19 GR HZS ČR ze dne 15.5.2008. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2003, částka 47, s.1-14.

Držitelé Mission Readness Test (upraveno)¹¹⁵

Mission Test	Země	Organizace	Příjmení	Jméno psa	Plemeno
2012	SI	DVRPS	Vošnjak Staša	Spiridom Griff	DSH
2012	AT	ÖVD	Ebner-Kloiber Andrea	Lenox vom Patscherkofel	BELGMA
2012	AT	ÖVD	Schütz Daniela	Viby de la Montagne Unique	ASS
2012	CZ	SZBK	Dědinová Jitka	Garp z Rohozenských Bořin	FRET
2012	AT	ÖRV	Foltynová Pavla	Brandy Bell Black Brianta	BELGMA
2012	HR	CRDA	Dančulović- Škalamera Nataša	Luxa	FRET
2012	HR	KOSSP Zagreb	Babic Vedran	Vir	BRDC
2012	IT	X-Plorer	Migliavacca Luca	Jordan	FRET
2012	SI	ERPS	Škraba Tilen Živan	Kali	SR/H
2012	AT	SKV-KHD	Odlozilik Gerald	Jess noc todos los Santos	DT.Boxer
2012	AT	ÖRV	Smejkal Gisela	Konan vom Rehfeld	GRET
2012	SI	ERPS	Janez Toni	Aika	BELGMA

¹¹⁵Mission Ready IRO Dog Handlers [on line]. IRO : Salzburg, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupný z WWW: http://www.iro-dogs.org/fileadmin/user_upload/pdf/Einsatztests/EinsatzfaehigeMissionreadyHFGK_web.pdf.

Příhláška k atestačním zkouškám MV¹¹⁶

A. PSOVOVOD

JMÉNO A PŘÍJMENÍ:		<i>foto psovoda</i>
DATUM NAROZENÍ:		
KONTAKTNÍ TELEFON	- MOBILNÍ:	
	- DO ZAMĚSTNÁNÍ:	
	- V BYDLIŠTI:	
TRVALÉ BYDLIŠTĚ, VČETNĚ PSČ:		
JINÉ ČÁSTĚ MÍSTO POBYTU:		

B. PES

JMÉNO:	<i>foto psa</i>
PLEMENO:	
DATUM NAROZENÍ:	
TĚTOVACÍ ČÍSLO NEBO ČÍSLO ČIPU:	

C. VYSÍLAJÍCÍ ORGANIZACE

NÁZEV: JMÉNO A PODPIS ZÁSTUPCE ORGANIZACE
SÍDLO:	

D. ORGANIZACE ZASTOUPENÁ V ODBORNĚ KYNOLOGICKÉ KOMISI

POTVRZUJEME, ŽE VÝŠE UVEDENÍ - PSOVOVOD A PES - SPLŇUJÍ POŽADOVANÝ STUPEŇ ODBORNĚ PŘIPRAVENOSTI DLE VNITŘNÍ METODIKY VYCVIKU NAŠÍ ORGANIZACE.	
..... RAZÍTKO ORGANIZACE JMÉNO A PODPIS OPRÁVNĚNÉHO ZÁSTUPCE ORGANIZACE

Přihlašuji se k atestačním zkouškám MV-generálního ředitelství HZS ČR k získání kynologického atestu se specializací: S (sutiny) / P (plošné).^{*)}

Prohlašuji, že si uvědomuji všechna rizika zkoušek, vyplývající z povahy zkoušek (vyhledávání osob v sutinách v otevřeném nezajištěném terénu^{*)}) pro mne jako psovoda a mého psa. V průběhu atestačních zkoušek se budu řídit pokyny předsedy a examinatorů zkušební komise a budu postupovat v souladu se všemi zásadami bezpečného pohybu ve staticky narušených objektech/ v otevřeném nezajištěném terénu^{*)}. Zkoušku se psem podstupuji dobrovolně a na vlastní nebezpečí.

V dne Podpis psovoda

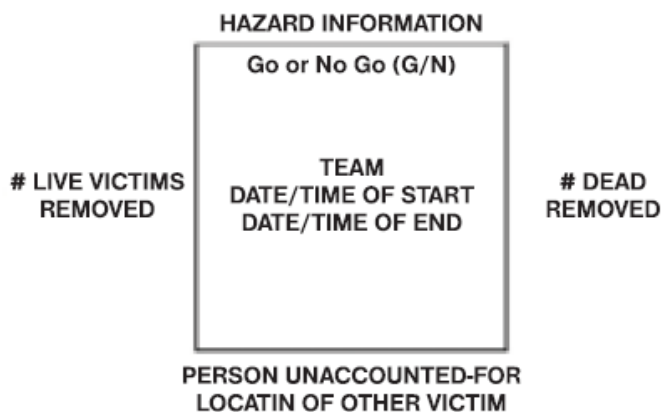
¹¹⁶ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. 48. pokyn GR HZS ČR a nám.min.vnitřa ze dne 31.10.2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací ve znění pokynu č. 19 GR HZS ČR ze dne 15.5.2008. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky*. 2003, částka 47, s.1-14.

Značení prohledávaných prostor podle metodiky INSARAG¹¹⁷

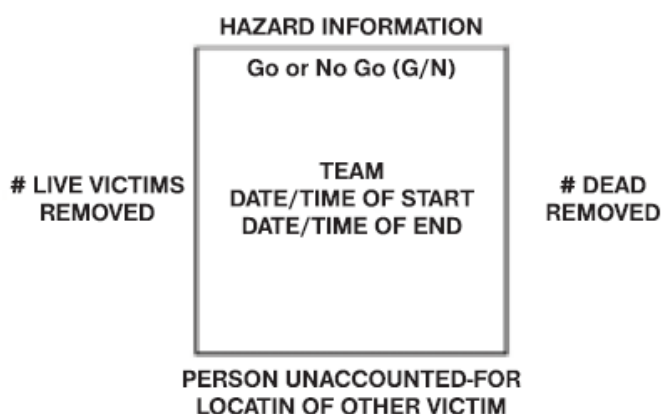
A. ZNAČENÍ PROHLEDÁVANÝCH PROSTOR

Základní symbol sestává ze čtverce velikosti přibližně 1 x 1 metr poblíž hlavního vchodu do hodnocené budovy a vypsání základních informací.

- HAZARD INFORMATION - informace o nebezpečí v prohledávaném objektu.
- Go - do objektu je možné vstoupit
- No Go - do objektu je zakázáno vstupovat.
- TEAM - název teamu.
- DATE/TIME OF START - datum/čas počátku prohledávání objektu.
- DATE/TIME OF END - datum/čas ukončení prohledávání objektu.
- # LIVE VICTIMS REMOVED - počet vyproštěných živých osob.
- # DEAD REMOVED - počet vyproštěných mrtvých osob.
- PERSONS UNACCOUNTED-FOR - osoby pohřešované.
- LOCATION OF OTHER VICTIMS - poloha dalších obětí.

Příklad označení prohledávané budovy:

¹¹⁷ MV-GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. Odborná kynologická komise. *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchrannářských psů*. Praha, 2005, s. 30 – 33.

Po ukončení práce v objektu se celá značka uzavře do kruhu. Toto znamená, že objekt byl prohledán a není třeba provádět další vyhledávání. Pokud je potvrzeno, že se v objektu nenachází už žádné pohřešované osoby, přeškrtně se zakroužkovaná značka vodorovnou čarou.

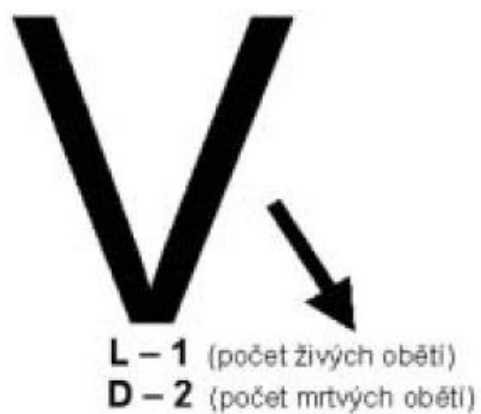
B. Značení polohy oběti

- Během vyhledávání je nezbytné identifikovat polohu každé známé nebo potenciální oběti.
- Označení polohy známé nebo potenciální oběti je důležité provést kdykoliv, pokud není tato oběť ihned vyprošťována.
- Značka udávající polohu oběti by měla být provedena fluorescenční barvou.
- Blízko polohy známé nebo potenciální oběti se napíše velké písmeno „V“.
- Písmeno „L“ spolu s číslem udává počet živých obětí.
- Písmeno „D“ spolu s číslem udává počet mrtvých obětí.
- Pokud je poloha oběti potvrzena vizuálně, poslechem nebo komunikací s ní, nakreslí se vedle písmene „V“ šipka.
- Kruh kolem značky „V“ se nakreslí poté, co byla poslední žijící osoba vyproštěna z dané oblasti (objektu, části objektu).
- Pokud v dané oblasti zůstávají pouze mrtvé oběti, značka „V“ se horizontálně přeškrtně. Po vyproštění poslední mrtvé oběti se kolem značky „V“ nakreslí kruh.

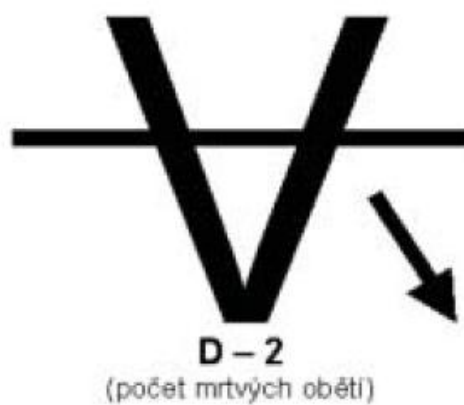
Označení polohy potenciální oběti:

Označení potvrzené polohy obětí:

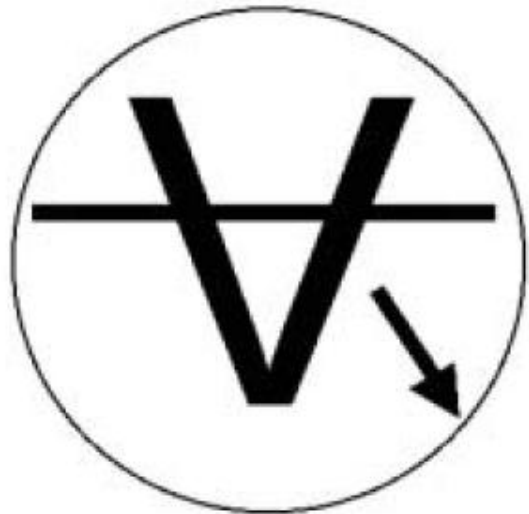
Označení oblastí pouze s mrtvými oběťmi:

Označení oblastí, kde byly vyproštěny žijící oběti:

Označení oblasti, kde byly vyproštěny mrtvé oběti:

C. Značení území vyznačovací fólií

Vyznačovací fólii, praporky apod. se zpravidla vymezují menší území. Tato mohou být rozšířena o další nebezpečné zóny, mosty atd. Větší oblasti pak vyžadují použití plotů, různých zábran, policejních hlídek atd.

Území, na kterém se pracuje:

Území s nebezpečím zřícení:

Otázky rozhovoru pro organizace dobrovolných kynologů¹¹⁸

1. Jsou dobrovolní kynologové se psy povolávání do akcí dostatečně? Pokud víte o případech, kdy povolání nebyli, jaká byla příčina?
2. Přichází povolání do akce včas (tedy na počátku) či až později a pes má tudíž na místě ztíženou práci. Jaké bývají důvody pozdějšího přivolání?
3. V jakých situacích se obracejí na kynology nejvíce složky IZS?
4. V jakých situacích se obrací na kynology jiné složky či soukromé osoby? Je někdy důvod k odmítnutí zásahu po takovéto žádosti? Jaký?
5. Je současný systém zapojování do akcí vyhovující? Pokud ne, proč tomu tak není.
6. Je spolupráce při zásahu v rámci IZS či mezinárodní účasti vyhovující nebo máte nějaké připomínky, náměty?
7. Jaké podmínky jsou obecně vytvářeny při zásahu? (má pes vyhovující podmínky pro svou práci?)
8. Jaké jsou Vaše zkušenosti s uvolňováním kynologů dobrovolníků ze zaměstnání na zásahy?
9. Znáte nějakou techniku, která by mohla při záchranařské práci nahradit v některé činnosti psa?

¹¹⁸ Vlastní zdroj.

Otázky pro Generální ředitelství Policie České republiky¹¹⁹

1. Pátrání po pohřešovaných osobách spadá do činnosti Polici ČR. Prosím o poskytnutí těchto údajů
 - a) počet pátracích akcí po pohřešovaných osobách
 - b) vyčíslení těchto akcí s využitím psů pro hledání s uvedením počtu psů
 - c) složení pátracích týmů: zda šlo o psy PČR, Armády ČR nebo jiných složek integrovaného záchranného systému (kterých)
 - d) údaje o zapojení atestovaných záchranných psů v krajích

2. Jaký je postup při povolávání záchranných psů? Kdo rozhoduje o tom, kteří kynologové budou při pátrání po pohřešovaných osobách osloveni?

3. Kdo u Policie ČR má k dispozici aktuální seznamy záchranných psů dobrovolných kynologů, kteří mají platný atest ministerstva vnitra pro Integrovaný záchranný systém dle Pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra č. 48 ze dne 31.10.2003 ve znění pokynu č.19 generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 15.5.2008?

4. Pokud k zapojení atestovaných dobrovolných kynologů do akcí nedochází, jaké jsou k tomu důvody?

¹¹⁹ Vlastní zdroj.